Bibliotekarstudentens nettleksikon om litteratur og medier

Av Helge Ridderstrøm (førsteamanuensis ved OsloMet – storbyuniversitetet)

Sist oppdatert 09.06.23

Om leksikonet: https://www.litteraturogmedieleksikon.no/gallery/om_leksikonet.pdf

Lyrikk

(_sjanger, _skjønnlitteratur) Lyrikk er en litterær hovedsjanger, på linje med epikk og dramatikk. "Lyrikk" er sjangerbetegnelsen, "dikt" er enkelttekster innen sjangeren, og "poesi" er bestemte kvaliteter i/ved språket i mange dikt. Det finnes lyriske dikt, episke (fortellende) dikt, prosalyrikk m.m.

- Lyrikk innebærer fortetting og intensivering av mening (meningsutvidelse gjennom konsentrasjon); konsentrert språk gir mulighet for mange tolkninger, og "småting" må tillegges stor vekt

- Måten ordene er stilt opp på, betyr noe; det grafisk-visuelle preger lesemåten (i prosaen stilles ordene derimot vanligvis bare opp på én måte)

- Språket får egenverdi; forhold ved språket som til daglig blir oversett, får stor betydning og språket kan være selvrefererende språk; det lekes med ordene og deres musikalitet (deres "stofflige" egenskaper) f.eks. ved bruk av gjentakelser og fast rytme

- Dikt handler oftest om en personlig (subjektiv) opplevelse eller erfaring

I tradisjonell lyrikk er det en tett forbindelse mellom den framførende stemmen, det poetiske (eller på andre måter underliggjorte) språket og eventuelt ledsagende musikk. Hos de greske rapsodene og i den greske lyrikken i antikken var det en tett forbindelse mellom musikk og ord (Zima 1995 s. 31). Den italienske middelalder-dikteren Dante Alighieri skrev at lyrikk er "a rhetorical fiction musically composed" (sitert fra Mirollo 1963 s. 168). Ordene framføres med rytme og eventuelt sang og dans. Et ideal har vært sammensmeltning av lyd og mening, av uttrykk og innhold (Groupe my 1990 s. 23).

"Forestillingen om poesiens evne til overskridelse – av det individuelle, historien, tiden – handler jo om at diktet mest av alt er et løfte, en fornemmelse av noe annet, som aldri helt kan innfris. Det gjør selv det mest lysende dikt til en liten skuffelse. Samtidig er det denne forestillingen som, helt siden Platons forvisning av alle diktere fra staten, har sørget for at poesien kanskje er den mest opphøyde av

litterære sjangre, også blant dem som aldri leser poesi." (Katrine Heiberg i *Morgenbladet* 20.–26. april 2018 s. 49)

"Both music and poetry depend upon the interplay of a number of different structuring elements. In music they are rhythm, melody, harmony and tonal structure. In poetry, rhyme, rhythm, grammatical and rhetorical structures." (Lindley 1985 s. 37)

"[I]t is not the subject which gives value to poetry, but the writer's conception and treatment of it." (Lyon 1931 s. 128) "The object of poetry is to display the textual condition. Poetry is language that calls attention to itself, that takes its own textual activities as its ground subject ... Poetical texts operate to display their own practices, to put them forward as the subject of attention." (Jerome McGann sitert fra Block, Heibach og Wenz 2004 s. 62)

Tradisjonell lyrikk er en subjektiv sjanger om et menneskes opplevelse av noe i verden. Lyrikk har blitt definert som "ensomme bevissthetstilstanders monologiske selvrepresentasjon" (Dietrich Schwanitz sitert fra Dörner og Vogt 2013 s. 139). I "et lite kosmos av inderlighet" er subjektet beskyttet mot verdens kaos (Heller 1963 s. 105).

"A 'lyric' originally meant a song sung to a stringed instrument; from this it came to mean any short song, and then was used to include all poetry which expresses individual emotion, the sense in which the word is usually employed to-day. So it was from the start sharply distinguished from ballad and narrative poetry, which describes other people, is quite impersonal, and generally long enough at least to tell a story. But the lyric-writer is concerned to express rather than describe; instead of looking out at the world, he looks inward and tries to say what he himself feels and thinks." (Lyon 1931 s. 85)

Dansken Poul Borum hevdet at ethvert godt dikt sier primært dette: "Jeg. Er. Her. Nu." – dvs. det er subjektivt, det dreier seg om eksistens, viser tilstedeværelse i rom, og nærvær i tid. "[W]hen a poet seems to speak about the thoughts he has had, he is really speaking about himself in the process of having them." (Davie 1955 s. 23)

Diktene kommer fra en følelsesmessig opplevelse og skal oppleves med følelsene (Kayser 1973 s. 337). Det brukes ulike virkemidler for å uttrykke subjektets tanker og følsomhet. Sannheten er gyldig hvis den gjelder en sjels opplevelse her og nå, og skal ikke være et uttrykk for noe prinsipielt tidløst (Kayser 1973 s. 337). Lyrikk "deals in the present tense, with the immediacy of felt experience" (Lindley 1985 s. 3). "[V]ed hjelp av et begrep som "implisitt jeg" blir dikt uten pronomenet jeg ikke noe problem" for dem som vektlegger subjektet i lyrikk (Henning Howlid Wærp i *Morgenbladet* 4. april 2003).

“[I]n lyrical poetry the semblance of necessity has always been created by a sense of emotional urgency, by the poet’s personal involvement in the material of his art” (Michael Hamburger sitert fra Lindley 1985 s. 85).

Den tyske dikteren Friedrich Hebbel hevdet at lyrikk blir til i en skapende akt som både individualiserer allmenne tanker og generaliserer den subjektive følelsen (her gjengitt fra Völker 1986 s. 42).

“The lyric should thus be understood as an event in language. The modern lyric is outside of ‘me,’ and however personal it seems, the lyric voice is always heard through another’s lips: the text, the persona, the unpredictable movement of language itself.” (Scott Brewster sitert fra Auken, Lauridsen og Rasmussen 2015 s. 275)

“The *I* is more or less reduced to the locus of what takes place outside the universe of meaning, inasmuch as it is drowned in mysterious words, problematic syntax, “exploded” sentences, etc. The language speaks with itself, so to speak, through or alongside the *I* as it reveals itself in the poem’s statements. This is not because this language articulates a particular view, or encourages a particular interpretation (of itself), but simply because the language makes room for something that takes place outside the *I* and its language.” (René Rasmussen i Auken, Lauridsen og Rasmussen 2015 s. 275-276)

“ “[F]orventningen om et autentisk bekjennende jeg [har] heftet ved lyrikken i snart uminnelige tider”, skriver poeten Steinar Opstad i et essay om sin kollega Cecilie Løveid og påpeker at hun flittig bruker den dramatiske monologen som form og installerer et jeg i tekstene sine som bryter nettopp med forventningen om et autentisk bekjennende jeg som snakker nært og fortrolig om det omtalte – for å referere til en gjengs lyrikkforståelse. Arbeiderdikteren, romanforfatteren, poeten, låtskriveren og musikeren Levi Henriksen har uttalt at leserne hans ikke hadde problemer med å begripe at jeg-personene i romanene hans var fiktive personer og ikke han selv, men når han framførte sine sanger med ordene lagt i munnen på gestaltede personer, oppfattet publikum det som autentisk-bekjennende jeg-tale, til og med når ordene var lagt i munnen på kvinneskikkelser. Forventningen om et autentisk bekjennende jeg i lyrikken er altså sterk hos så vel lesere som lyttere, og man kan spørre seg om årsaken til denne forventningens seiglivethet: Skyldes det forhold i selve lyrikken som diktart, en iboende kvalitet ved selve diktet som gjør at det oppfattes som sentrallyrisk eller endog “ekstremlyrisk” selv når det påviselig ikke er det?” (Ole Karlsen i https://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/49665/1/gupea_2077_49665_1.pdf; lesedato 25.03.20) Sentrallyrikk handler ofte om ensomhet, sårbarhet og lengsel.

“[H]va er sentrallyrikk? I *Aschehoug og Gyldendals store norske ordbok* heter det: “Sentrallyrikk: lyrikk med emne fra forfatterens (sentrale) følelsesliv; kjærlighets-dikt er sentrallyrikk”. [...] I *Svensk uppslagsbok* kan vi lese: “Centrallyrik: lyrik av

djup och väsentlig art, som utgör ett omdelbart (ej berättande el. reflekterande) uttryck för diktarens känsla och stämning." Og i *Svenska Akademiens Ordbok*: "Centrallyrik: lyrik som utgör det direkta uttrycket för en författares personliga stämningar o. känslor, lyrik i inskränkt mening, kärnlyrik." På norsk sier vi gjerne "havet, døden og kjærligheten"; dette er altså lyrikk i "innskrenket" mening, kjernelyrikk, gjerne i et tradisjonelt formspråk. [...] I avhandlingen *Drømme og dialoger. To poetiske traditioner omkring 2000* (2010) avviser Peter Stein Larsen, iallfall i utgangspunktet, enhver form for tematisk bestemt definisjon av sentrallyrikken. I stedet innsetter han en formalistisk definisjon: "Min bestemmelse af centrallyrikken er […] formalistisk, dvs. at jeg interesserer mig for, hvordan den poetiske tekst er skruet sammen og for relationen mellem de enkelte dele af det poetiske udsagn." Sentrallyrikk, sier Stein Larsen, er kjennetegnet ved (1) at det dikteriske subjekt er "entydigt udsigelsescentrum i det poetiske univers", (2) ved at diktspråket skiller seg fra all annen språkbruk med "karakter af noget unikt og autentisk for den enkelte digter" og (3) ved at diktet er monologisk, avgrensa i omfang og med "en utvetydig affinitet til et klassisk genrebegreb"." (Ole Karlsen i https://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/49665/1/gupea_2077_49665_1.pdf; lesedato 25.03.20)

"Ordet dikt er for øvrig beslektet med det tyske "dick", altså tjukk, og betyr altså fortykne eller fortette. Diktet er fortettet språk. […] De sanselige observasjonene derimot, spekulasjonene gjort på bakgrunn av intuisjon, utsagn grepet mer eller mindre ut av lufta og satt sammen også ut ifra estetiske hensyn – hva som klinger best; kunnskap om hvilken visjon som åpner for størst håp, differensiering av utsagn ut ifra forskjeller i temperament; *påstander framsagt i affekt* [...] Den amerikanske radikale dikteren Muriel Rukeyser skriver i sin omfattende poetikk fra 1949, *The Life of Poetry*: "Poetry is, above all, an approach to the truth of feeling, and what is the use of truth? How do we use feeling? How do we use truth?" […] Lyrikken er ikke død. Men den representerer et språk som verken har kommersiell appell eller kunnskapsmessig status, og den tar i bruk en del egenartede virkemidler (riktignok ulike i ulike dikt og hos ulike lyrikere; metafor, assonans, tone, rytmiske virkemidler; tonen og stemmen har jeg vært spesielt opptatt av, hvordan de bidrar med følelsesmessig og utenomspråklig informasjon). I den grad lyrikken ikke blir lest, gjør disse spesielle virkemidlene den stadig mer utilgjengelig. Og lyrikken insisterer på en idé, bevisst eller ubevisst, om språklig magi, som kanskje bidrar til utilgjengeligheten – eller skal vi rett og slett kalle det *uleseligheten*?" (Hanne Bramness i *Morgenbladet* 29. juni–5. juli 2012 s. 38-39)

Syntaktiske virkemidler i lyrikk er bl.a. setningslengde og inversjon. Retoriske virkemidler er bl.a. gjentakelser og parallellismer. Det lyriske språket er fullt av gjentakelser og kontraster (Tadié 1994 s. 8). Klanglige virkemidler omfatter bl.a. allitterasjon og assonans (Ludwig 1990 s. 68). Enderim, allitterasjon og assonans er lydgjentakelser som kan kalles klangfigurer (Arnold og Sinemus 1983 s. 476). "Repetition is in itself a sign: depending as it does upon the meaning of the words involved, it may symbolize heightened emotional tension, or it may work as the

icon of motion, progress, etc." (Riffaterre 1984 s. 49) "[R]imet ved sin poengterte klang dannet et naturlig hvile- og endepunkt for diksjonen." (Bille 1973 s. 39)

"*The pattern of movement involved in feeling its form* – I can't think of a better definition of a poem, especially if we conceive of said movement as rhythm and said form as the shape of the carefully strung together – one might even say the mesmerizingly strung together – words." (Ralph James Savarese i http://www.lisazunshine.net/; lesedato 10.03.16) Poeten strekker seg etter både en fullbyrdet form og en form som minner oss om det "åpne" i den indre og ytre virkelighet (Tadié 1987 s. 86). "I lyrikken viser alle spørsmål om livet seg som spørsmål om form." (Oskar Loerke sitert fra Völker 1986 s. 109)

Fast rytme og rim i lyrikk kan fungere som en memoreringspraksis. "Aids to memory began with constant diligent repetition and developed form in metre and rhyme, in knot symbols as mnemonics, and finally in writing. [...] Even five hundred years after its official publication in the time of Ezra about 444 B.C. men were able to recite the whole Bible from memory. By the time of Ezra Jews spoke Aramaic but portions of the Pentateuch were recited in Hebrew, which had become sacred and continuing the oral tradition contained divine revelation in oracles and prophecies. Each word was full of deep meaning with mysteries and magic powers. Language recited and preserved with the use of metre and rhyme to support the memory became poetry." (Innis 1951 s. 101)

"Selve ordet "rytme" stammer fra det greske "rythmos", som igjen er avledet av et verb med betydningen "flyte, strømme". [...] [sagt av Charisius] en oldtidens romer i den ypperlige sats: "Rytme er flytende metrum og metrum er bundet rytme." " (Bille 1973 s. 33)

"All that can be claimed for the meter of most poems is that it provides a rhythm which creates a background impression of order." (Korg 1959 s. 27) Edgar Allan Poe definerte lyrikk som "the rhythmical creation of beauty" (her sitert fra Burnshaw m.fl. 1964 s. 17).

"Poetry lies at the centre of the literary experience because it is the form that most clearly asserts the specificity of literature, its difference from ordinary discourse by an empirical individual about the world. The specific features of poetry have the function of differentiating it from speech and altering the circuit of communication within which it is inscribed. As the traditional theories tell us, poetry is making; to write a poem is a very different act from speaking to a friend, and the formal order of poetry – the conventions of line-endings, rhythms and phonetic patterns – help to make the poem an impersonal object, whose 'I' and 'you' are poetic constructs." (Culler 1986 s. 162)

Det finnes, ifølge tyskeren Peter Rühmkorf, noe som uten lyrikken mister enhver sjanse til å bli uttalt (gjengitt fra Kiedaisch 1995 s. 82). Denne ideen er også sentral

i Johan Sebastian Welhavens dikt "Digtets Aand" (1845), der første strofe lyder: "Hvad ei med Ord kan nævnes / i det rigeste Sprog, / det Uudsigelige, / skal digtet røbe dog." Lyrikkens "natural subject-matter is the kind of experience that ordinary language cannot communicate. Poetry works at the limits of knowledge, seeking to express the inexpressible." (Korg 1959 s. 2) Lyrikk kan fremme "positiv usikkerhet" og åpenhet for nye dimensjoner i tilværelsen (Neuhaus og Ruf 2011 s. 328).

Lyrikken har blitt sammenlignet med en dans, altså lekende bevegelse som ikke går i rette linjer, mens prosaen er som en gange (Joubert 1965 s. 52). "As Ortega y Gasset observed in this general connection, anything that can be expressed adquately and completely in prose is not worth turning into poetry." (Burnshaw m.fl. 1964 s. 201)

Hvert dikt har en intern lov som koordinerer delene til en helhet, som en dans (Tieghem 1990 s. 15). Prosaen har en mer instrumentell funksjon enn lyrikken (Joubert 1965 s. 56). Det meste av lyrikken kjennetegnes av en viss strenghet i oppbygningen, utpreget billedlighet, relativ korthet, og dominans av lyrisk presens, ikke f.eks. episk preteritum (Andreotti 1990 s. 146). "Vi kan derfor indkredse lyrik som en sprogbruks-type, der mere end alle andre udnytter sprogets evne til at sige mere end det umiddelbart siger." (Skyum-Nielsen 1986 s. 40) "Den lyriske ytringen er det enkle selvutsagn fra en stemt inderlighet eller indre stemthet." (Kayser 1973 s. 339) Den tyske 1800-tallsfilosofen Friedrich von Schelling hevdet at lyrikken er "den egentlige sfære for selvbetraktning og selvbevissthet, slik som musikken, som ikke uttrykker noen substans, bare en følelse, ingen gjenstand, bare en stemning." (sitert fra Völker 1986 s. 106) I dikt kan poetisk stemning brukes som et "magisk erkjennelses- henholdsvis forståelsesinstrument" (Asmuth 1981 s. 85) overfor noe i virkeligheten som er vanskelig å fatte. I poesi blir ordene brukt "*for sin egen del*, og ikke som vekslepenger" (Decaunes 1982 s. 149).

"[D]et lyriske uttrykk er primært et jeg som uttrykker seg selv til seg selv om seg selv" (Georges Molinié sitert fra https://ml.revues.org/379; lesedato 12.07.16).

Den franske forfatteren og litteraturkritikeren Maurice Blanchot skrev at kjennetegnet ved en poetisk tekst er at den har en ureduserbar struktur og at teksten må forstås gjennom strukturen. Ordene forstås gjennom formen (Blanchot 1943 s. 127).

"Jeg har alltid tenkt på lyrikk som den bredeste litterære sjangeren, fordi den er innom alle mulighetene som finnes i språket. […] Samtidig viser lyrikken oss hele tiden en glipe av frihet, selv i noe så innarbeidet og vanestyrt som språket. Det kan smitte over på livet, og vise oss at ting ikke er så fastlagte som vi tror. De kan faktisk låses opp igjen." (Karin Moe i *Morgenbladet* 25.–31. mai 2012 s. 40)

Mange strofe- og rytmemønstre er drevet av "en intensiv formvilje" (Strosetzki 1996 s. 131). En dikter kan "use metrical or phonetic patterns to produce what Samuel Levin calls 'couplings', in which parallelism in sound or rhythm begets or passes over into parallelism of meaning." (Culler 1986 s. 185) "But the significance of formal patterns is itself a conventional expectation, the result as well as the cause of a kind of attention specific to poetry. […] there is created around it that *margin of silence* which isolates it in the middle of ordinary speech (but not as a deviation). […] conventional expectations which make poetic language subject to a different teleology or finality from that of ordinary speech" (Culler 1986 s. 164).

"The convention that poems may be read as statements about poetry is extremely powerful. If a poem seems utterly banal it is possible to take banality of statement as a statement about banality and hence to derive a suggestion that poetry can go no further than language, which is inevitably distinct from immediate experience, or, alternatively, that poetry should celebrate the objects of the world by simply naming them. The ability of this convention to assimilate anything and endow it with significance may give it a dubious status, but its importance can be attested, for example, by most critical writings on Mallarmé and Valéry. There is a sense in which all representational poetry – all poetry which is not presented as taking place wholly within the mind itself – is allegorical: an allegory of the poetic act and the assimilation and transformation it performs." (Culler 1986 s. 177-178)

Lyrikk handler ofte om noe momentant, som skjer eller har skjedd i et øyeblikk. "Jeg mener at lyrikk er den mest egnete formen til å holde fast, som konkrete snap-shots, spontant opplevde prosesser og bevegelser, følelser som viser seg tydelig i et øyeblikk." (Rolf Dieter Brinkmann i Völker 1986 s. 93) Prosaen er horisontal (kronologisk i utstrekning), mens lyrikken er vertikal. Den amerikanske 1800-tallsdikteren Edgar Allan Poe hevdet at et dikt ikke kan ha mer enn 100 verselinjer, ellers vil opplevelsen av det poetiske nået som en øyeblikkstilstand forsvinne.

"In prose, the dominant set toward semantics prevents us from perceiving the utterance as a process. The successivity of its elements is there merely to help us grasp the meaning of the utterance in its totality. This perception of wholeness occurs only after the utterance is finished and we retain all of its elements in our consciousness as a simultaneous whole. In verse, with its dynamized verbal material, the goal sought is not a simultaneous meaning but the sequence itself, the rhythmical unfolding of the verbal material. Such speech is perceived as a process – a continuous correlation of different facets of language whose heterogeneity resists any final semantic summation." (Steiner 1984 s. 192)

Lyrikken har spesielt meningsmettet språk, ofte med svært bevisst bruk av lydlig-klanglige effekter i språket, dvs. poesi. Det kan være både et lekent og et formelt strengt samspill mellom form og innhold, mellom rytme og språk, mellom bildebruk og filosofiske tanker, osv. Ord brukes med kjent mening og med ny mening. Lyrikken kan være en slags metaforleverandør til hverdagsspråket og et

erkjennelsesredskap. Dikterne prøver å praktisere "ordmagi". Ordenes konnotasjoner blir i samspill til små "konserter" av mening. "Lyrikk er en montasje av følelser." (H. Pataki sitert fra Völker 1986 s. 109) Men det har vist seg umulig å koble et spesielt meningsinnhold til klanger i språket. Det er f.eks. ikke slik at noen vokaler alltid assosieres med glede og andre vokaler med dystre følelser (Ludwig 1990 s. 74-75).

"Ordet vers blir brukt i flere betydninger […]: *et vers* er den enkelte linje i et dikt i metrisk form, *vers* i generell betydning er diktning i bunden form (i motsetning til prosa)." (Lervik 1978 s. 9)

Å skille mellom dikt og prosa "is rather like distinguishing rain from snow – everyone is reasonably capable of doing so, and yet there are some weathers that are either-neither. […] The poet T.S. Eliot suggested that part of the difficulty lies in the fact that there is the technical term verse to go with the term poetry, while there is no equivalent technical term to distinguish the mechanical part of prose and make the relation symmetrical. The French poet Paul Valéry said that prose was walking, poetry dancing. Indeed, the original two terms, prosus and versus, meant, respectively, "going straight forth" and "returning"; and that distinction does point up the tendency of poetry to incremental repetition, variation, and the treatment of many matters and different themes in a single recurrent form such as couplet or stanza." (https://www.britannica.com/art/poetry; lesedato 16.06.17)

"Lyrikk er diktekunst hvor verset er et estetisk særtrekk, og hvor verken narrative eller dramatiske aspekter overordnes det lyriske språkets utfoldelse gjennom vers, eller gjennom syntaktiske og typografiske midler som erstatter verset." (Erling Aadland sitert fra Wærp 2002 s. 338)

Diktets rim og rytme "serve to draw attention to the material properties of words so that a poem may become what Valéry said it should be – a discourse that hesitates between sound and sense." (Tallis 1988 s. 119) Et dikt bør ifølge Valéry være "a prolonged hesitation between sound and sense" (sitert fra Burnshaw m.fl. 1964 s. 81). Poeten kan "reveal hidden ties and develop them by bringing out their unity through rhythm and sound." (Schorske 1987 s. 317)

"Rimet har jo gjennom ca. 900 år fungert som en dominerende klangfigur ved linjens avslutning. Det var helt ukjent i antikkens litteratur og opptrer først i latinsk middelalderdiktning fra ca. år 1000. Derfor er det med en viss nasjonal stolthet vi merker oss at Egil Skallagrimson allerede ca. 948 med artistisk mesterskap brukte rimet i sitt berømte kvad "Hofudlausn"." (Bille 1973 s. 36)

"A poem must intensely excite. Excitement is its province, its essentiality. Its value is in the ratio of its (elevating) excitement. But all excitement is, from a psychal [sic] necessity, transient. It cannot be sustained through a poem of great length. […] A poem *too* brief, on the other hand, may produce a sharp or vivid, but never a

profound or enduring impression. Without a certain continuity, without a certain duration or repetition of the cause, the soul is seldom moved to the effect. There must be the dropping of the water on the rock. There must be the pressing steadily down of the stamp upon the wax" skrev Edgar Allan Poe i et essay om Nathaniel Hawthorne.

På grunn av verselinjene, som ikke går ut til høyre marg slik som i prosa, blir det noe syklisk ved poesien. Lyrikk representerer ikke det lineære på samme måte som prosatekster (Aquien 1993 s. 26). "Vers" kommer fra det latinske "vertere", som betyr "å vende", og "strofe" kommer fra et gresk ord for "tur, retur" (Aquien 1993 s. 26-27). "Versus" betydde opprinnelig den vending med plogen som bonden foretar under pløyingen når han har kommet til enden av åkeren, og lyriske vers har preg av den samme gjentakende bevegelsen i mønster (Kayser 1973 s. 90). "Strofe" kan også oversettes som "rundtur" (Joubert 1965 s. 95; "circuit" på fransk). Rammestrofer er første og siste strofe i et dikt (Asmuth 1981 s. 15). Hvis rammestrofene ligner hverandre mer enn de øvrige strofene, kan diktet få noe innesluttet eller sirkulært ved seg.

Måten dikt er satt opp på papiret på, har ofte en rytmisk og semantisk funksjon som primært er visuell, dvs. som skapes gjennom øyet snarere enn øret (Wehde 2000 s. 128).

For den britisk-amerikanske poeten Denise Levertov " 'Form is never more than a revelation of content', and although poetry is not tied to identical stanzaic recurrence, stanzas retain a few important functions within the poetic whole: "Rhyme, chime, echo, repetition: they not only serve to knit the elements of an experience but often are the very means, the sole means, by which the density of texture and the returning or circling of perception can be transmuted into language, apperceived." " (Häublein 1978 s. 14) "[S]tanzas do not depend on the rhyme scheme but represent rhythmical and melodic wholes based on musical structures." (Häublein 1978 s. 15)

"We shall also have to bear in mind that stanza forms as such are merely moulds and containers, vessels to be filled, which may support but will never constitute meaning in poetry. It is therefore impossible that elements of meaning inhere in stanza forms. If this observation is not heeded, forms 'take on a strange phantom-life of their own, independent of the poem in which they occur' (*TLS* review of R. S. Crane's *The Languages of Criticism* (1954), p. 572). Prosodists disqualify themselves when they characterize a stanza form as 'remarkably naif and infantine', 'a stately and leisurely metre', 'a brisk and businesslike metre with a martial suggestion', etc. (Hamer, *The Metres of English Poetry*, pp. 176, 181, 165), or when they ascribe to a stanza form 'dignified movement' (L. J. Zillman, *The Art and Craft of Poetry* (New York, 1966), p. 73)" (Häublein 1978 s. 20).

“Versbinding (enjambement) vil si at to vers bindes sammen av en språklig-logisk sammenheng som er så tett at den vanskelig tillater pause mellom de to versene.” (Lervik 1978 s. 52) Enjambement innebærer en motsetning mellom avslutningen på verselinjene og den syntaktiske sammenhengen i språket (Ludwig 1990 s. 61). Noe som vanligvis uttales uten pause, blir fordelt på to verselinjer. Enjambement kalles også “run-on lines” (i motsetning til “end-stopped lines”).

Dikt kan romme svært mange typer gjentakelser:
- På fonemnivå (eventuelt også i grafemer): rim, assonanser, allitterasjoner m.m.
- På rytmenivå: metriske gjentakelser m.m.
- På leksikalsk nivå: gjentakelse av ord, anafor m.m.
- På syntaktisk nivå: parallellismer, inversjoner, kiasmer m.m.
- På versenivå: gjentakelser av hele verselinjer eller strofer, refreng m.m.
(Aquien 1993 s. 28)

Anafor (samme ord gjentas i begynnelsen av hver verselinje eller setning):

■ _____
■ _____
■ _____

Epifor:

_____ ■
_____ ■
_____ ■

Symploke:

■ _____ ■
■ _____ ■

Anadiplose:

_____ ■
■ _____
(basert på Peyroutet 1994 s. 93)

“Undersøger vi den stilistiske figur gentagelsens funktion i ældre digtning, vil vi se, at gentagelsen altid medfører en sådan opsummering, hvorved det gentagne udtryk oplades med større mening og vægtighed, hver gang det vender tilbage.” (Brandt-Pedersen 1965 s. 45)

“One of the most frequent signals a poet may use to indicate a connection with musical forms is the adoption of a pattern of verse and chorus, or refrain. To a group of singing people the arrival of ‘the chorus’ generates a sense of release into the known and shared, and symbolizes community. […] Most obviously, perhaps, repetition can act as reinforcement of a message or insistent emphasis upon a poet’s

state of mind. […] the effect is by repetition to generalize and universalize sentiment." (Lindley 1985 s. 31)

En lyriker "may seek to develop and complicate the relationship of meaning between verse and refrain […] will always preserve the contrast between flux and stasis, escape and return, particular and general that is inbuilt in the original musical contrast between solo and chorus." (Lindley 1985 s. 32)

"In 1694 [John] Dryden writes that rhyme 'bounds' what would otherwise be 'wild and lawless' " (Easthope 1990 s. 119).

Rim er repetisjon av lyder. Rimene fungerer som en form for gjentakelser som binder sammen ord som ellers ikke ligner hverandre (Aquien 1993 s. 234). Slik sammenbinding virker ofte overraskende. Fra slutten av middelalderen ble det i Frankrike praktisert en rim-lek kalt "ventes d'amour": En mann sier navnet på en blomst, frukt eller lignende til en kvinne, og hun skal gi et svar som rimer, som igjen krever et svar som rimer fra mannen, osv. (Andries og Bollème 2003 s. 51). I andre utgave av diktsamlingen *Det ondes blomster* (1857) skrev den franske dikteren Charles Baudelaire: "Rytmen og rimet er en konsekvens av menneskets udødelige behov for monotoni, symmetri og for overraskelse." (sitert fra Aquien 1993 s. 253) Et dikt med mange gjentagelser, fast rytme, enderim eller lignende, kan få noe "skjematisk" over seg. Poeten kan bruke et slikt skjema til å lage betydningsfulle avvik og påfallende unntak. "[D]e mest betydningsfulle av de formelle detaljer er oftest slike som er spesielle variasjoner eller avvik i forhold til en norm." (Lervik 1978 s. 7) Det oppstår dermed en "spenningsrik dobbelstruktur" (Asmuth 1981 s. 19).

"Rimets lydlige ensartethed har en afrundende funktion på tekstens formuleringer, der tilfører den en sproglig harmoni. Rimet har dog også en livgivende funktion i forhold til indholdet. Rimende ord skiller sig nemlig ud fra andre ord; de forstærkes og forstørres og træder lydligt og tydeligt frem for læseren, som i højere grad fæstner sig ved netop disse ord." (Pontoppidan og Graae 2016 s. 138)

Rimet er betydningsfullt blant annet ved at det får ord som lydmessig ligner hverandre til også å ligne hverandre i mening (Cohen 1966 s. 218).

Noen typer rim er:

aabb – parrim
aaa – trippelrim
abab – kryssrim
oaoa – balladerim
abba – kiastisk (omsluttende) rim
abcabc – fletterim
aabccb – kombinert parrim, sekvensrim

aaaa… – tiraderim (Lervik 1978 s. 23)

Rimtvang kan føre til valg av sjeldne og vanskelig forståelige ord. I et intervju sa Rolf Jacobsen: "Men rimet og rytmen snevrer inn det man kan skrive om. For å rime må man øve vold mot ideene, man må jukse litt." (i *Estrad* nr. 2 i 1985 s. 22)

I *De gammeltyske minnesangene* (1803) skrev den tyske romantikeren Ludwig Tieck at rim ble innført av "kjærlighet til tone og klang, fra følelsen av at likelydende ord må ha et tydelig eller hemmelighetsfullt slektskap med hverandre, med bestrebelsen etter å forvandle poesien til musikk, til noe bestemt-ubestemt. [...] Et rimet dikt er dermed en fast forbundet helhet, der rimordene står atskilt eller nær hverandre, brakt sammen gjennom lengre eller kortere vers, mens de i kjærlighet erkjenner hverandre eller usikkert søker hverandre, eller fra større avstand kun strekker seg i lengsel etter hverandre" (sitert fra Segebrecht 1984 s. 353-354).

"I moderne litteratur har enderimet dog fået ry som gumpetungt og gammeldags – en slags klanglig kliche. Alligevel er enderimene langt fra døde som lydgreb." (Pontoppidan og Graae 2016 s. 138)

Strofer med kun to verselinjer kan bindes tett sammen. "The couplet is able to produce a sense of closed order, not only because of the repeated uniformity of the rhyme scheme, but also because each couplet anticipates a closure in which the second line answers the first." (Easthope 1990 s. 119)

Den franske psykologen Paul Fraisses bok *Rytmens psykologi* (1956; på fransk) skiller mellom rytme som struktur og rytme som periodisitet. Strukturen gjelder den interne organiseringen av en serie elementer eller hendelser, mens periodisiteten gjelder gjentakelsen i tid av disse elementene eller hendelsene (http://www.persee.fr/doc/phlou_0035-3841_1958_num_56_50_4959_t1_0332_0000_2; lesedato 01.02.18).

Det som har blitt kalt en "Rhyme as reason effect", går ut på at "Rhyming statements are perceived as more truthful. A famous example being used in the O. J. Simpson trial with the defense's use of the phrase "If the gloves don't fit, then you must acquit." " (Stéphanie Walter m.fl. i https://uxinlux.github.io/cognitive-biases/; lesedato 29.01.20)

"Arnulf Øverland sier et sted at rimet gir tanken en enestående "gjennomslags-kraft." En urimet gjendiktning ville altså være uten denne gjennomslagskraften." (oversetter Kjell Nilsen i *Morgenbladet* 9.–15. september 2011 s. 20) Øverland, konfrontert med dikt uten rim i modernismen, uttalte: "Rimet er et nydelsesmiddel, det er antagelig derfor det er forbudt."

Den irske dikteren Seamus Heaney skrev: "Technique involves not only a poet's way with words, his management of metre, rhythm and verbal texture; it involves

also a definition of his stance towards life, a definition of his own reality" (sitert fra Platz-Waury 1978 s. 249).

"De germanske versemål er aksentuerende. Det vil si at de bygger på dynamisk aksent eller på trykk, og rytmen kommer fram som en ordnet veksling mellom sterkere og svakere trykk." (Lervik 1978 s. 36)

"Words in our language have their own rhythm, and it is on the arrangement of words that the rhythm of a phrase depends. […] Take a simple phrase like this: 'Yesterday George bought seventeen herrings for one-and-sixpence'. If you say that so that every syllable has exactly as much accent as every other, it sound like nonsense; try it and see. If you say it normally, it will be accented something like this:

Yesterday George bought seventeen herrings for one-and-sixpence,

your voice making a slight pause on the stressed syllables. This is ordinary prose, with the accents falling at irregular intervals. But if you change the order and write it thus, with two additional, but not unnatural, stresses:

Yesterday for one-and-sixpence George
Bought herrings seventeen …

you are writing verse, though I will not go so far as to call it poetry. This perhaps makes it clear what rhythm is; words differ however in quality, and the more ordinary and colourless the word the more its accent tends to lose power; whereas the rhythm of a finely written passage, whether in prose or verse, is always clearly marked and pleasing to the ear." (Lyon 1931 s. 135-136; markeringsmåten for trykktunge stavelser er endret ovenfor)

"Metrikk betyr verslære, eller læren om elementene som skaper rytme og takt i en verslinje eller en strofe. Den sentrale metriske byggesteinen er stavelsen, og rytme- og taktforhold skapes framfor alt gjennom variasjon mellom trykklette og trykk-tunge stavelser." (Claudi 2010 s. 109) I germanske språk veksles det mellom trykktunge stavelser (i dikt markeres disse med -) og trykksvake stavelser (i dikt markert med ∪). De fire vanligste "verseføttene" er:

troké:	- ∪	(som i disse ordene: "rope", "datter", "evig")
jambe:	∪ -	("forstå", "natur", "igjen")
daktylos:	- ∪ ∪	("elskende", "mulighet")
anapest:	∪ ∪ -	("paraply", "tulipan")

"A 'foot' in poetry is a group of two or three syllables, each foot having one stress or accent and no more. The chief varieties of feet in English poetry are four: *iambic*, two syllables with the stress on the second; *trochaic*, two syllables with the

stress on the first; *dactylic*, three syllables with the stress on the first; and *anapaestic*, three syllables with the stress on the last." (Lyon 1931 s. 138)

"Examples of versification are identified by giving the number of feet to a line as well as the meter. The numbers are expressed in words derived from Greek, so that a line one foot long is *monometer,* verse of two feet is *dimeter,* and so on through *trimeter* (three), *tetrameter* (four), *pentameter* (five)*, hexameter* (six)*, heptameter* (seven)*, octameter* (eight), and *nonameter* (nine). The identification is given in a two-word formula combining the name of the meter in adjectival form with the word giving the number of feet. For example, the first three lines of the example from Keats ["La Belle Dame Sans Merci"] are *iambic tetrameter,* the second line from the Suckling example ["Why so Pale and Wan, Fond Lover ?"] is *trochaic trimeter*, the Browning poem ["The Lost Leader"] is *dactylic tetrameter* and the Scott ["Lochinvar"] is *anapestic hexameter.* The most common meter in English by far is *iambic pentameter*; lines of iambic pentameter without rhyme are recognized as a distinct form called *blank verse.* This is probably the most important verse form used in English. All of Shakespeare's plays, Milton's *Paradise Lost,* and such long narrative poems as *The Idylls of the King* and *The Ring and the Book* are in blank verse." (Korg 1959 s. 22)

I første del av *Heimskringla* (i sagaen om ynglingene) forteller Snorre at guden Odin alltid snakket på rim eller vers, han kan ikke snakke på noen annen måte. Den nederlandske filosofen og kritikeren Frans Hemsterhuis skrev på 1700-tallet at lyrikk et det eneste egnete uttrykk for menneskets høyere, moralske erkjennelses-organ. Lyrikk er "gudenes språk" mente han (sitert fra Schulz 1969 s. 75). Opplevelsen av det hellige har blitt beskrevet som er blanding av lyrisk entusiasme og stille fredfullhet (Wunenburger 1990 s. 8).

En av de eldste kjente, navngitte lyrikerne er den greske kvinnen Sapfo på 600-tallet f.Kr. Hennes kjennetegn er blant annet en personlig, subjektiv stemme. Hun skrev mange kjærlighetsdikt, men få av hennes tekster er bevart.

"Picture writing as such has always found a place in magic and in the preparation of amulets, but as a distinct literary art form it can be traced back to the Greek poet Simias, who in the 4th century BC wrote poetry in the shape of an egg, a double axe, and the wings of a bird. Simias was not the only Greek poet who used this art form; the tradition continued and was eventually, in the 6th century, introduced into Christian Europe by the Bishop of Poitiers, Venatius Fortunatus, who wrote his poem *De Sancta Cruce* in the form of a cross. Calligrams (text pictures, where the shape of the object or layout of the text is determined by the subject matter of the writing itself) remained popular throughout the Middle Ages, the Baroque period, indeed right up to the present time" (Gaur 1987 s. 179).

Det lydlig-musikalske er essensielt i svært mye lyrikk. "Jeg ber deg bare om en ting min leser: å uttale mine vers godt og tilpasse din stemme til deres følelse [Je te suppliray seulement d'une chose lecteur: de vouloir bien prononcer mes vers et accommoder ta voix à leur passion]" sa den franske 1500-tallsdikteren Pierre de Ronsard (sitert fra Bertaux 1984 s. 70). "Ikke les diktet, syng det, og det er ditt eget", sa Goethe, "Vers må man synge" sa Alfred de Vigny, "Enhver som åpner en bok for å synge i sitt indre er den sanne leser av vers…" sa Mallarmé (alle sitater fra Bertaux 1984 s. 70). "The poetry generally is like a rhythmic articulation of feeling." (Allen Ginsberg) "En diktbok kan sammenlignes med en notesamling. De som leser noter, kan ha mye glede av det. Folk flest vil ikke ha glede av det før notene blir spilt. Sånn er det med både musikk og poesi." (Håvard Rem i *A-magasinet* 19. februar 2010 s. 15) "I essayet "Det er ord alt sammen" skriver Inger Christensen […] om sine dikt: "Det er først ved at lytte til ordene, til deres rytme og klangfarve, deres hele musikk, at betydningen i dem sættes fri." " (*Bokvennen* nr. 1 i 2011 s. 54) "Språket balanserer på kanten til å bli musikk." (Erik Skyum-Nielsen)

"Poetry, like music, and almost to the same degree as music, depends for its first impression upon the appeal it makes to the ear. No poetry should be judged by any other sense before that of hearing, and therefore all poetry should be read aloud, – even if it be only that kind of 'reading aloud' which means the silent shaping of sound in the mind of a solitary reader." (Lyon 1931 s. 20-21)

Den franske dikteren Paul Valéry hevdet at "a poem is an intricate intellectual problem, a struggle with self-imposed conditions – that it is, above all, something *constructed*. Or, according to a favourite simile of Valery's, a poem is like a heavy weight which the poet has carried to the roof bit by bit – the reader is the passer-by upon whom the weight is dropped all at once and who consequently receives from it in a moment an overwhelming impression, a complete aesthetic effect, such as the poet has never known in composing it." (Wilson 1979 s. 70)

"Poesi = musikalitet + innsikt […] Et dikt er et ekorn i sprang. […] Theodor Kittelsens bilde "Ekorn i sprang": "Hvor kom ekornet fra? Fra grantreet, som det ikke behøver finnes mer enn de ytterste grener av. Hvor skal ekornet hen? Til neste grantre, som overhodet ikke behøver finnes." Her får [Jan Erik] Vold, ved hjelp av diktets fremste kjennetegn, metaforen, sagt noe vesentlig om diktets krav til økonomi, at det som befinner seg utenfor bildets ramme er overflødig og snarere prosaens domene." (*Dagbladet* 16. september 2013 s. 58-59) Jan Erik Volds formel for hva poesi er, stammer fra hans bok *Det norske syndromet: Et kritisk syn på norsk lyrikk* (1980).

"Det finnes i dag svært mange fenomener i poesiens verden hvor det er det lydlige ved diktet og selve framføringen av det som står i fokus: vanlige poesiopplesninger, uvanlige poesiopplesninger, slam-poesi, stand-up poesi, poetry in motion (stemme og bevegelse), spoken word poesi osv. Eksperimenter med sammenblanding av

forskjellige kunstformer har skapt et stort mangfold av uttrykk som utforsker området mellom tekst, lyd og musikk, gjerne med hjelp av elektronikk og teknologi. […] Vi må nesten lære å lese på nytt når vi skal lese eksperimentell poesi, vi må nesten lese som et barn: la oss rive litt med og hengi oss til rytmen og ordene i skjønn forening! Som den amerikanske poeten Lee Ann Brown sier: "hvis du vil kommunisere: bruk telefonen!". Med andre ord: poesien er ikke skapt for å gi en beskjed på greiest mulig måte. Å lese poesi skal appellere til andre sider hos oss enn fornuften! Den franske poeten Paul Valéry definerte en gang poesi som "den uthalte nølingen mellom lyd og forstand" " (Tiril Broch Aakre i http://www.bergen.folkebibl.no/litteratur/lydpoesi/lydpoesi.html; lesedato 27.10.05).

"Et digt udgør et dobbelt-sprog, hvis form forandrer indholdet. Digte har, som alle andre sproglige ytringer, indhold og betydning; men samtidig kigger digtet på sig selv, sådan at det både siger noget om noget og noget om sin sigen. Det betyder, at et digt på samme tid bliver et udsagn om verden *og* et udsagn om den måde vi betragter og omtaler verden på. Digtet taler, uanset hvor enkelt det er, i to lag: om virkeligheden og om sproget." (Skyum-Nielsen 1986 s. 9)

Den britiske dikteren W. H. Auden skrev at "poetry helps writers make sense of their world; to put their own suffering into perspective, and to find meaning in their lives". "Barbara Smith has shown how 'allusions to any of the "natural" stopping places of our lives and experiences – sleep, death, winter, and so forth – tend to give closural force when they appear as terminal features in a poem' (*Poetic Closure*, p. 102)." (Culler 1986 s. 228)

Den senegalesiske poeten Léopold Sédar Senghor har skrevet mye om afrikansk poesi, og ofte framhevet at dikt har rytme og er knyttet til både pust og dans (Bouby 2001). "Takten er hjerteslaget, rytmen er åndedraget" mente lyrikeren Claes Gill. Men dadaisten Tristan Tzara skrev avvisende: "Rhythm was until now only the beatings of a dried-up heart" (dadaisten sitert Caws 2001 s. 307).

"When we stand on the sea-shore, and watch waves breaking on the sand and being sucked out again, there is a basic similarity in the motion of each wave, but no two waves break in a manner that is absolutely identical. This similarity in difference of the motion of waves we could call rhythm. [...] A succession of lines of the same metrical pattern, a succession of iambic pentameters, for instance, is rather like a succession of waves breaking on the shore." (Fraser 1970 s. 1-2)

Rytmen er spesiell for hvert enkelt dikt, og er derfor ikke det samme som diktets metriske skjema (Kayser 1973 s. 242). En streng regelmessighet i et metrisk skjema virker lammende på rytmen (Kayser 1973 s. 249). "Rytmen fremkalder en gentagelsens lyst beslægtet ved barnets fornøjelse når det siger *én gang til!*" (Skyum-Nielsen 1986 s. 19). I "fonostilistiske" analyser av dikt blir det ekstra tydelig hvor viktig det lydlige er for forståelsen.

Den afro-amerikanske diktergruppa "The Last Poets" ga i 1970 ut en LP med tittelen *The Last Poets* der de framfører dikt om livet i New York-ghettoen. Diktene framføres med stemmer preget både av aggresjon og jazzlignende rytmer. Stemmene vi hører tilhører poetene Abiodun Oyewole, Alafia Pudim (Jalaluddin Mansur Nuriddin) og Umar Bin Hassan. Disse og andre poeter i gruppa ga senere ut flere LPer med dikt.

Lyrikkens tekster kalles oftest dikt. Et dikt har blitt kalt et resymé som ikke kan resymeres (Jan Erik Vold), altså med fortettet språk og estetisk konsentrasjon. Leserens oppgave er å oppleve tekster og oppdage hva som er fortettet og hvordan fortettingen er foretatt, samt å knytte diktets utsagn til eget liv for å undersøke om innhold og form berører og setter ord på det egne hos leseren. Et dikt kan gi form til noe som mange har opplevd, men ikke har ord for. "Et dikt er en buljongterning" uttalte lyrikeren og professoren Georg Johannesen. "Dikt er i sin natur konsentrater, essenser." (Hilde Domin sitert fra Völker 1986 s. 109)

"What we usually call lyric poetry is necessarily elliptical, since much of its business is to trace emotional and intellectual short-circuits. The lyric line can never properly contain itself; it is ever reaching out for that which it is too impatient to express, which makes the pause at the line's end crucial to its self-fulfilment. Pauses in Romantic poetry are by and large filled with the implications of the voice; here the rhetorical punctuation of the line is translated into sounded silence, the reverberations of exclamation, the expiration of despair, the baffled silence of question." (Clive Scott i Bradbury og McFarlane 1978 s. 208)

"Dikt er åpnere, sluser, katalysatorer, allergiframkallere, buljongterninger, sky rådyr i samtidens skogkant […] stemningsrom eller midler til å forstå verden […] lyrikk innebærer kritikk av det økonomiserte hverdagsspråket." (Carsten Schwedes i http://titelmagazin.com/artikel/rubrik/4976/ron-winkler-hrsg-hermetisch-offen.html; lesedato 15.06.16) "Teksten er tit et komprimeret øjebliksbillede, der indkapsler en subjektiv erkendelse med et særligt billedsprog eller rytmisk udtryk. Derfor bruger nogle en bouillonterning til at illustrere, hvad et digt er: et indkog af tekst, der med få ord kan sprogliggøre omfattende eller komplekse fænomener." (https://faktalink.dk/lyrik; lesedato 29.04.21)

Poesi prøver å uttrykke stillhet (Blanchot 1943 s. 166). "Poesiens offentlige rolle må være et stillhetens rom" (Hanne Bramness i http://www.kulturkanalen.no/mb/970404/12655polaroid.htm; lesedato 01.04.99). Dikt representer et rom for stillhet gjennom språklige konsentrasjons- og utelukkelsesteknikker. "Diktet viser ikke annet enn sin funksjon, dvs. anstrengelsen etter å si det som ikke lar seg si. Det er grunnen til at det aldri er representasjonen av noe gitt, men streben, uten noensinne å nå fram." (Joubert 1965 s. 69) Den poetiske funksjon trekker oppmerksomheten mot budskapets "materialitet", dvs. mot det som skaper mening gjennom uforutsigbare regler (Joubert 1965 s. 74). Ord gjøres "poetisk over-determinerte" (Frank 1984 s. 600).

I 1962 formulerte den tyske dikteren Hans Magnus Enzensberger at dikt er "ubehagelige for de herskende kreftene fordi de ikke kan forføye over det; og gjennom sin blotte eksistens [er dikt] undergravende" (sitert fra Joch og Wolf 2005 s. 368).

Lange dikt er ofte inndelt i strofer. En strofe er *vertikal* hvis antall verselinjer i strofen er høyere enn antall stavelser i det lengste verset (Nayrolles 1987 s. 20). Omvendt er en strofe *horisontal* hvis antall verselinjer i strofen er lavere enn antall stavelser i det lengste verset (s. 20).

Innen flere lyrikk-tradisjoner (men ikke i all lyrikk) er subjekt og objekt utbyttbare for hverandre (Hamburger 1985 s. 48), eller smelter sammen. Det skjer en tilnærmet opphevelse av skillet mellom subjekt og objekt gjennom den subjektive fargingen av det som diktet handler om. "I det "klassiske" digt er det den nævnte balance mellem subjekt og objekt, der er karakteristisk." (Brostrøm 1964 s. 16) Lyrikk er "den umiddelbare formidling mellom subjekt og objekt" (Friedrich Hebbel sitert fra Völker 1986 s. 43). Ordene gjengir både en indre og en ytre erfaring (Hamburger 1985 s. 52). Den sveitsiske litteraturforskeren Emil Staiger mente at det i lyrikk ikke finnes noen avstand mellom subjekt og objekt, og heller ikke mellom innhold og form (Völker 1986 s. 80).

"Lyrikk er å søke etter og finne det ikke forutsigelige innenfor grenser og betingelser som ligger hinsides dikterens kontrollmuligheter, fordi de avhenger av kompleks samvirkning mellom ytre og indre hendelsesforløp." (Hamburger 1985 s. 405) Klisjé-definisjonen på lyrikk er nettopp en vakker sjels fint siselerte følelsesverden og sarte opplevelser av den om våren oppvåknende natur (Bogner 2005 s. 74). Mange dikt er svært individuelle og intense (primært språklig intense/konsentrerte, men ofte også følelsesmessig intense). Dikterens oppgave er å gi sin virkelighetsopplevelse emosjonell overbevisningskraft (Hamburger 1985 s. 304). En kan definere "lyrik i mere snæver betydning – som et subjektivt udtryk for digterjeg'ets stemninger og livsopfattelse, i et originalt, norm-overskridende sprog" (Skyum-Nielsen 1986 s. 61). Psykoanalytikeren Erich Fromm skriver at lyrikk er spesielt godt egnet til "expressing subtle and complex feeling experiences through language" (Fromm 1980 s. 3). Det primære er "bevissthetsmimesis" (Nünning og Nünning 2002 s. 148), ikke etterligning av den ytre virkelighet.

"When a poet commits himself to the private world, to his own private inward world, to the world of his own emotions, his own glimpses, his own delights and dreads and fearful hopes and hopeless despairs, his *voice*, the voice in which he speaks of what he sees and hears and touches in that near and yet far distant country, is more pervasive of his poems and more important to their meaning than the voice in poems from the public world or the world in nature or any other world "outside." " (Archibald MacLeish i Sewall 1963 s. 154)

“Enhver sinnsbevegelse i mennesket finner sitt samsvar ett eller annet sted – og poeten forbinder dem. I diktet synger ur-slektskapet i verden.” (Georg Maurer sitert fra Geist, Hartinger m.fl. 1992 s. 135)

“[D]en lyriske poesi. I denne hersker en så fri tankebevegelse at det er vanskelig å si hva som er hovedtanken, mindre viktige tanker og hva som er rent framstillings-middel. Dette har sin egentlige grunn i at den lyriske poesi, når det kommer an på å uttrykke den umiddelbare selvbevissthets bevegelser, egentlig bare bruker tanken selv som framstillingsmiddel.” (Schleiermacher 1977 s. 138) I lyrikken må vanlig ordbruk vike for de naturgitte vanskene som hefter ved språket (Hamburger 1985 s. 423). Det eneste sikre kjennetegnet på at noe er lyrikk, er til syvende og sist selve oppsetningen av teksten: de hvite tomrommene fram til margene på arket (Joubert 1965 s. 98). “Digtet på siden danner et samspil af former i sort og hvidt. Bogstavernes form, linjernes længde, strofens opbygning udgør i sig selv små udsagn, som indgår i forståelsen af teksten. [...] måden ordene står på, styrer oplevelsen. En urolig sats sætter læsetempoet ned, smalle strofer får det til at se ud, som om talen er trængt, pauser er selv små udsagn” (Skyum-Nielsen 1986 s. 15-16). Pausene har semantisk betydning og tausheten gir informasjoner (Lotmann 1989 s. 83).

Den franske dikteren Paul Éluard hevdet at moderne poesi, som har løsrevet seg fra tradisjonelle former, bevarer en grafisk disposisjon: diktene har store, hvite marger på boksidene, “store marger av stillhet” (Éluard sitert fra Genette 1969 s. 150).

Tradisjonelle lyrikkteorier og den romantiske estetikken på 1800-tallet vektlegger det direkte selvutsagnet fra det dikteriske jeg (Ludwig 1990 s. 24). Den tyske 1800-tallsforfatteren og filosofen Friedrich Theodor Vischer mente at lyrikk skaper “en punktuell tenning av verden i subjektet” (sitert fra Ludwig 1990 s. 24; på tysk “ein punktuelles Zünden der Welt im Subjekt”). En annen lignende formulering hos Vischer er at subjektet i diktet befinner seg i en situasjon som “fra et punkt berører hele verden” (sitert fra Asmuth 1981 s. 129; “*dieses* Subjekt, das in *dieser* Situation von einem Punkt aus der Totalität der Welt berührt wird”).

Dikt kan romme skarp samfunnkritikk og løfte en moralsk pekefinger (didaktisk diktning). To eksempler: “Elizabeth Barrett Browning’s “The Cry of the Children” is a passionate indictment of child labor in 19th-century industrial England. First published in 1843 and later revised multiple times, the poem captures the immorality of exploiting children as workers, and condemns both the people and societal institutions that uphold child labor as a practice. The poem was criticized then and is still sometimes viewed today as a deeply sentimental work, relying on stark stories of children’s suffering in an effort to tug on readers’ heartstrings. Nevertheless, the poem was a popular success, succeeding not just in exposing the exploitation of working-class children, but also in rallying greater public support for child labor reforms in industrial England.” (https://www.litcharts.com/poetry/elizabeth-barrett-browning/the-cry-of-the-children; lesedato 16.05.22) “Thomas

Hood wrote “The Song of the Shirt” in 1843, in honor of a widow and seamstress named Mrs. Biddell. The poem’s speaker listens as a poor seamstress sings to herself as she works. Through this song, Hood exposes the inhumane conditions of England’s working poor, showing how poverty forces workers into extreme and intolerable conditions. The speaker seems to believe that if others could hear the “Song of the Shirt,” they might do something to help these impoverished workers – and in fact, Hood’s poem did help raise awareness around the struggles of the working class.” (https://www.litcharts.com/poetry/thomas-hood/the-song-of-the-shirt; lesedato 16.05.22)

“The suspicions that the common man harbours with regard to poetry may well be linked to an obscure yet probably quite justified hunch that poetry is an unsettling force that thrives on disruption and the shaking of security, a force which may even seek to topple the fixities of received opinion, the collective picture of the world ‘as we know it’. Poetry seems to draw its strength from all that is at variance with normality, all that is disquieting, alien, unreal.” (Cardinal 1981 s. 21) Mennesker i ekstreme situasjoner har ofte skrevet poesi. Det amerikanske gangsterparet Bonnie Parker og Clyde Barrow fikk et litterært ettermæle i Bonnies dikt “The Story of Bonnie & Clyde” (også kalt “The Trail’s End”). “The law always wins” heter det i dette diktet, som slutter med disse linjene:

“Some day they’ll go down together
And they’ll bury them side by side
To few it’ll be grief, to the law a relief
But it’s death for Bonnie and Clyde.”
(her sitert fra Fahrmeir og Freitag 2001 s. 243)

Andrés Naders bok *Traumatic Verses: On Poetry in German from Concentration Camps 1933-1945* (2007) “is a study of poems written in the camps and – in the final chapter – the contemporaneous poetry of the Third Reich. The texts make all the difference. Nader’s project involves an important act of recovery and publication: the appendix consists of a forty-page anthology of poems from the camps. […] the composition of actual poems can be understood as an act of survival, “as self-representations by people who were being denied personal, political, civil, legal, and historical representation” (p. 16). Or, as Nader describes them elsewhere, the compositions were “direct expressions of individual attempts to come to terms with incomprehensible, traumatic events” and “manifestations of individual voices and of the individuality of these voices” (p. 26). […] after the chapter on Ruth Klüger’s poetry, Nader focuses on poems that bear witness to the forms of depersonalization, starvation, and abuse that were central to the experience of the camps.” (Sara Guyer i https://academic.oup.com/hgs/article/23/1/115/634024; lesedato 16.04.18) Et lignende verk som Naders er Frieda W. Aarons bok *Bearing the Unbearable: Yiddish and Polish Poetry in the Ghettos and Concentration Camps* (1990).

Den svenske forfatteren Stig Dagerman skrev dikt i dagspressen, dikt han kalte "dagsedlar". "I sina "dagsedlar" lämnade Stig Dagerman ut sig själv, sin livssyn, sitt sociala samvete och sin avsky mot våld och förtryck, men också sin kamp mot dödsångesten. […] Dagerman skrev omkring 1350 dagsverser. De publicerades i syndikalisternas tidning Arbetaren, där han för övrigt under några år var kulturredaktör. Från början kallades de nidvisor men senare fick de en stående vinjett med orden "Dagermans dagsedel". Efter hans död 1954 gjordes ett urval av dagsverserna som gavs ut i bokform. […] Den första tiden kommenterade poeten framför allt kriget som pågick. Inledningsdikten med titeln "Lasse liten – modell 44", publicerad 1 augusti 1944, bygger på en nyhetsrapport om hur 14-15-åriga lettiska pojkar varit i blodig strid mot ett ryskt förband med soldater i samma ålder. Dikten börjar så här:

Gud som haver barnen kär,
se till mig som liten är.
Se till mig och mitt gevär,
Herre i ditt rike.

Det går illa för Lasse, han dör av ett skott i magen. Krig och våld i alla former tillhörde de mål som Dagerman ofta riktade sina versers vapen mot. Då blev satiren skarp och allvarlig. Och även om ironin dominerade fanns det nästan alltid ett djupt allvar i botten. Platsbrist på landets sjukhus var aktuellt 1947 liksom nu. Kriget var över och Stig Dagerman skrev:

För kanonen gick det att hitta
en sovplats när allt kom omkring
men människan är ju för liten,
hon är ju rakt ingenting.

Hon är ju så liten – och ändå
så tar hon sån plats i en kö.
Vi står i kö för att födas.
Vi står i kö för att dö.

För övrigt gycklade dagsverspoeten med dumhet och översitteri, sköt sina vassa ordpilar mot tidens diktatorer, såväl Spaniens Franco som Stalin och de kommunistiska regimerna i Östeuropa. Krigsmakten var en fiende även om den fanns i Sverige. När miljardanslagen till det svenska försvaret höjdes formulerade han en ironisk paroll: "Fler kanoner så vi kan försvara /de kanoner som vi redan har!" Men en mjukare sida av Dagerman möter vi emellanåt. Det kan gälla människor som har det svårt. Men trösten slutar i melankoli: "Vårt läge är kanhända / inte hopplöst – bara vi." Att poeten brottades med tankar på döden är tydligt i många dagsverser. […] Dagermans skrev oftast sina dagsedlar på rimmad versform, i strofer om fyra rader. Som poesi blev de lödigare med åren, även om de sällan nådde Alf Henriksons dagsversnivå. Men sin slagkraft som satir behöll de

hela tiden. Och som tidskrönika kan de väcka liv i halvt glömda händelser och personer." (Josef Rydén i https://www.jp.se/article/dagermans-dagsedlar-star-sig-bra/; lesedato 16.03.18)

Den sveitsisk-franske poeten Blaise Cendrars' dikt "Siste time" i samlingen *Nitten elastiske dikt* (1919) består nesten ord for ord av en tekst fra avisen *Paris-Midi* 21. januar 1914 (Reichler 1989 s. 189).

Den amerikanske poeten John Giornos "Dial-a-Poem" var "a free poetry hotline once investigated by the FBI. John Giorno didn't have access to the best technology when he started. Nothing more than a couple of answering machines patched together to a phone line. But he had access to the most avant garde poets of his generation – and that made "Dial-A-Poem" revolutionary. The late New York-based poet and artist launched his free poetry service in 1969. The 24-hour hotline featured poems read by legendary poets like Allen Ginsberg, William S. Burroughs, Amiri Baraka, and Patti Smith. At its peak, "Dial-A-Poem" brought in millions of callers and put such a strain on the Upper East Side telephone exchange that it caught the ear of the Federal Bureau of Investigation. Through the years, the service has gone through different iterations and numbers. And now [i 2021], as part of a posthumous exhibition of Giorno's work, a new phone line has been launched in London, England. […] if you called several times in the day, you would always get something new. You would never have a repeat of a performance or a poem. […] More than a million people called the line. It became a cultural phenomenon. It was featured in Time magazine and other major mainstream publications. For the avant garde in downtown New York to break into this mainstream conversation was quite rare." (John McGill i https://www.cbc.ca/radio/asithappens/as-it-happens-the-tuesday-edition-1.6216585/new-exhibit-revives-dial-a-poem-a-free-poetry-hotline-once-investigated-by-the-fbi-1.6216587; lesedato 24.06.22)

"When Salma, a young Muslim girl in a south Indian village, was 13 years old, her family locked her up for 25 years, forbidding her to study and forcing her into marriage. During that time, words were Salma's salvation. She began covertly composing poems on scraps of paper and, through an intricate system, was able to sneak them out of the house, eventually getting them into the hands of a publisher. Against the odds, Salma became the most famous Tamil poet: the first step to discovering her own freedom and challenging the traditions and code of conduct in her village." (http://filmguide.sundance.org/film/13012/salma; lesedato 24.10.13). "After facing upheavals of abuse from her husband (he didn't want her to write and would oftentimes throw away her notes and writings), she tirelessly sent her writings to publishers, with the help of her mother who smuggled her work out. The publishers were immediately receptive to her honesty and to the sheer rawness of her work. Nothing this candid had been seen in South India before. Women's tales weren't ordinarily understood, nor heard, as their lives have always been behind closed doors, and their discontent rarely a point of topic." (http://www.

wmm.com/salma/reviews/indiewire.pdf; lesedato 24.10.13) Den britiske filmregissøren Kim Longinottos *Salma* (2013) er en dokumentarfilm om henne.

Den norske forfatteren Thorvald Steen var en av "stuntpoetene" på 1980-tallet. I et intervju fortalte han: "Den 23. september i 1983 skulle vi, en håndfull lyrikere, lese på paviljongen utenfor Nationaltheatret, egentlig kremen av dem, Tristan Vindtorn, Harald Sverdrup, Karin Moe ... og jeg, debutanten. Og så kom det ingen for å høre på oss. Vi sto og leste høyt for hverandre. Jeg skjønte straks at dette går jo ikke, og det er ikke bare pressens og forlagenes oppgave å spre interessen for lyrikk, vi måtte stønte sjøl. Og over noen øl seinere samme dag ble Stuntpoetene stiftet. Vi skulle lese dikt på de mest overraskende steder, på trikken og i verkstedene, på hoppet i Holmenkollbakken, i kabinen på SAS-fly, i skolene og garderobene ..., insistere på diktets rettmessige plass i verden; hadde ikke folk hørt et dikt før, så skulle de faen meg få høre ett nå. - Garderobene? - Ja, jeg insisterte en gang på å lese dikt for Lillestrøm før en bortekamp mot Tromsø, jeg var så opprørt over det slappe angrepet deres. […] Jeg leste også dikt på Representantskapet i Oslo Samorg" (Thorvald Steen i *Dagbladet Magasinet* 24. november 2012 s. 52). "Stuntpoetene stilte 12 krav til det norske samfunn, blant annet at kulturministeren skulle lese nye norske dikt fra Stortingets talerstol og at melkekartongene skulle ha påtrykte dikt." (http://oslo.ksys.no/produksjon_11214; lesedato 19.12.12)

"Fredag 8. mars 1985 […] To hvite pappesker fylt med snøballer som hadde ligget en natt i fryseren […] inne i hver ball lå det en sammenkrøllet lapp hvor det sto skrevet et norsk dikt. Utenpå eskene var det trykt med store bokstaver "Vi krever: minst ett norsk dikt på NATO-radioen pr. døgn! Stuntpoetene". Dette var Krav 10 i oppropet som Stuntpoetene hadde lansert i forbindelse med PAN-programmet. Første aksjonsdag for de tolv kravene, samt ett tilleggskrav, var satt av til NATO-radioen, eller The Armed Forces Radio Service, som var det offisielle navnet. Den nådde stort sett ut til Oslo-området, og sendte popmusikk hele døgnet. Vårt krav var derfor meget strategisk og i pakt med vår grunnfilosofi: diktet ut til folket." (Thor Sørheim sitert fra *Dagbladet* 17. november 2016 s. 2)

Poeten Morten Rennemo "deltok i et slags "gerilja-prosjekt", hvor dere planter dikt mellom giroblankettene på banken og lignende. Poesiens Predikanter var navnet på det prosjektet. Ideen bak det var rett og slett å sette fokus på poesi, og å vise folk at poesi ikke er noe som må stå i en bok." (tidsskriftet *Terapi* 2006)

" "Dikt underveis", som er Oslo Sporveiers prosjekt i samarbeid med Norsk Kulturråd og Lyrikklubben, lar de reisende få lese korte dikt på plakater. Ideen er hentet fra Londons undergrunnsbane, der "Poems on the Underground" har eksistert siden 1986. Ideen er tatt opp i flere andre byer, blant annet Stockholm, Stuttgart og New York. Lyrikklubbens folk har ansvaret for utvalget av diktene og formgivingen av plakatene. Diktene kan også leses på Sporveienes hjemmesider. Tekstutvalget er en blanding av noe gammelt og mest nytt, og denne lyrikk-formidlingen fungerer. Diktene blir lest." (Tveit 2004 s. 94)

I et tysk formidlingsprosjekt ble dikt spredt ved å henges opp på bussholdeplasser, på toaletter, ved bensinpumper og andre overraskende steder, og dessuten plassert på biler slik parkeringsbøter ofte blir (Jan M. Boelmann i Ott og Wrobel 2018 s. 299). På et tannlegekontor ble det på oppslagstavla slått opp et dikt formet som en tann (Wilhelm Buschs "Tanna"), andre dikt ble festet til klær i en klesbutikk som om det var prislapper (Jan M. Boelmann i Ott og Wrobel 2018 s. 302 og 306).

"Lars Saabye Christensen har lest dikt på både tog og båt. I går gjorde han det for første gang på trikken. […] Poesitrikken har akkurat lagt ut fra Stortorvet. Det er Verdens Poesidag, og boken "Dikt underveis 10 år" lanseres med en rundreise i så vel forfattere som Oslo. I ti år har altså de små diktplakatene "Dikt underveis" hengt rundt på trikker, busser og holdeplasser. Det hele har vært et samarbeid mellom De Norske Bokklubbene, Norsk kulturråd og Oslo Sporveier. - Vi får ofte henvendelser fra folk som ønsker å kjøpe en plakat med et dikt de har sett på trikken. Derfor er det flott å få samlet dette i bokform, sier Amjad Niaz, salgsleder i Trikken, et datterselskap av Oslo Sporveier. Tanken bak "Dikt underveis" er å gjøre dikt lett tilgjengelig for folk. - Vi håper på å overraske folk og gi dem et annerledes møte med poesi. Her kan alle ta imot poesien uten at det forventes noe av dem, sier Marit Borkenhaugen fra De Norske Bokklubbene." (*Aftenposten Aften* 22. mars 2006 s. 44)

"Først vil jeg si at Stavangerdikteren Gunnar Roalkvam har jeg brukt diktene til på talerstolen på Stortinget. I transportdebatten var det snakk om forholdet mellom frihet og ansvar, og da brukte jeg hans dikt: "Me snakke møje / om frihet, / me som e nødt te å / bygga / kunstige hompar / i veien". Det sier noe om at vi må ha litt sosialdemokrati for å regulere." (SV-politikeren Hallgeir H. Langeland i *Klasse-kampen* 9. februar 2013 s. 2)

"Hver fredag klokka 11.00 møtes den administrative ledergruppa i Kommunal- og regionaldepartementet. I over tretten år har punkt én på dagsorden vært høytlesning av dikt. Hver sin fredag, hvert sitt dikt. - Neste gang er det min tur, jeg skal lese "Skeiserenn" av Olav H. Hauge, sier departementsråd Eivind Dale. - Har diktlesningen en funksjon? - Det ene er å kople litt av fra det daglige strev, det andre er at dette er en fin måte å bli kjent med hverandre på. Du reiser deg ikke bare opp og leser dette diktet, du sier noe også om hvorfor du har valgt det. Det er ganske interessant å høre om bakgrunnen hvorfor folk akkurat har plukket ut diktet. Til jul hvert år samles årets dikt i et hefte som gave til oss selv, og den politiske ledelsen i departementet. Det er noe annet enn stortingsproposisjoner, strategi-dokumenter og hva vi ellers måtte skrive. […] Vi burde få mer den type input servert, som det frokostdiktet som SAS hadde i matboksen sin den gangen [i 1999]. Nils Arne Eggen leste dikt i garderoben da han trente Rosenborg. […] Sammen med assistenten Ola By Rise, ga han også ut boka "Dikt i garderoben". Nåværende Tromsø-treneren Per Mathias Høgmo, er også en flittig bruker av dikt. Ikke bare er han kjent for å lese dikt for spillerne sine, han har fått dem til å drive høytlesning

for hverandre, og hadde med egne dikt i boka "Mental trening i fotball" fra 2004." (*Dagbladets Magasinet* 21. februar 2009 s. 41)

"Hver måned får 5.700 ansatte i Stjørdal, Selbu, Tydal og Malvik lønnsslipp med et rykende ferskt og aktuelt dikt. De er heimsnekra og blir ofte til om natta. - Jeg må straks presisere at jeg ikke skriver dette i arbeidstida. Det er gjerne at jeg vokner om natta med ideen til tema og da skriver jeg det ned på det som måtte være av papir på nattbordet, sier […] Ann Margrete Moen Rolseth (63) […] Ansatte i Selbu kommune har vært vante med dikt på lønnsseddelen helt siden 2000. Da var det Ingunn Kjøsnes som skrev diktene og brukte Selbudialekta siden det var sambygdinger som fikk lønnsslippene. […] Og 12 ganger i året lager hun nå et dikt som står å lese på lønnsslippene til flere tusen lønnsmottakere i Værnesregionen." (*Stjørdalens blad* 8. mars 2014 s. 2)

Den australske dikteren Henry Lawson hadde slektsrøtter i Norge. "Kari Mentyjærvi, som også har fulgt Lawson-sporene i Australia, fikk på sin side høre om Lawson da hun bodde i Kirkenes. En fagforeningsleder leste opp et Lawson-dikt, under et møte i forbindelse med kampen mot nedleggelse av gruvene i Sør-Varanger." (*Morgenbladet* 3.–9. august 2012 s. 35)

"Formidlingsleddet svikter når det gjelder lyrikken. Den rammes av en knallhard medielogikk som fokuserer på kjendisforfattere og salgstall, mener litteraturforsker Marit Grøtta. […] I fjor [2011] registrerte Den norske Bokdatabasen cirka 150 førsteutgaver av lyrikksamlinger for voksne. Når såpass mange diktsamlinger gis ut i løpet av ett år, mener Grøtta at det er viktig at leserne får hjelp til å orientere seg i lyrikkjungelen. […] Romaner blir synlige gjennom priser, debatter og anmeldelser, men resepsjonen av lyrikken preges ikke av den samme dynamikken. […] - Det finnes en berøringsangst overfor lyrikken i vår tid, både i skoleverk, i bokbransjen og i mediene. Mange får et negativt forhold til lyrikken fra skolen av, de venner seg aldri til lyrikk. - Sjangeren har mindre plass i offentligheten i dag enn tidligere, kanskje fordi det er mindre plass til alvor og ettertanke." (https://www.nrk.no/kultur/_-lyrikken-er-ikke-synlig-nok-1.8329849; lesedato 29.04.21)

"Sigmund Løvåsen, leder for Den norske Forfatterforening, sier [i 2012] at noen grep har blitt tatt for å forbedre lyrikkens livsvilkår. Et eksempel på dette er breddeabonnementet, som er en del av bokavtalen. Det gjør at ett eksemplar av alle nye titler som blir kjøpt inn via innkjøpsordningen, automatisk går ut til over 400 bokhandler. - Ordningen sikrer at diktsamlingene finnes ute i bokhandlene i store deler av landet. Det hjelper på den måten at leserne har mulighet til å oppdage og finne fram til lyrikk uten å vite at det er det de går dit for å finne. […] - Det er viktig å øke kunnskapen om lyrikk, spesielt hos bokhandlene. Vi har full forståelse for at det ikke er en lett oppgave å selge store mengder lyrikk, men det er små grep som skal til for å synliggjøre sjangeren bedre. […] I realiteten selger diktsamlinger vanligvis ikke mer enn tre eller fire hundre eksemplarer hver. […] Tall fra norske folkebibliotek som bruker Bibliofil-systemet, viser at lyrikktitler ble lånt cirka

112000 ganger i fjor [dvs. i 2011] og romaner nesten seks millioner ganger." (https://www.nrk.no/kultur/_-lyrikken-er-ikke-synlig-nok-1.8329849; lesedato 29.04.21)

"Et av forlagene som har prøvd å gå nye veier for å spre lyrikk til folket, er Gyldendal. For omtrent to år siden lanserte de Dagens dikt, en gratis app som gir brukerne ett nytt dikt hver dag. Harald Fougner, redaksjonssjef for digitale utgivelser i Gyldendal, er fornøyd med de over seksten tusen nedlastingene som app-en så langt har fått. - Det viser kanskje at det finnes en interesse for lyrikk der ute, og for oss er det viktig å nå lesere på nye plattformer. Lyrikken egner seg veldig godt for lesing på mobil, det samme gjør noveller og andre korttekster, sier Fougner. - Noe av tanken var at vi gjennom app-en kunne introdusere folk for gode dikt. Lyrikk er noe mange opplever som uhåndgripelig, og en app som Dagens dikt kan gjøre at lyrikken blir en del av hverdagen for flere lesere. - Det å lese enkeltdikt kan være en god inngang til sjangeren, mange vet kanskje ikke hvor de skal begynne, legger han til." (https://www.nrk.no/kultur/_-lyrikken-er-ikke-synlig-nok-1.8329849; lesedato 29.04.21)

"Forfattaren Ove Røsbak har sett seg lei på at det stort sett er uforståelege og smale dikt som blir gjeve ut i Noreg. Han saknar folkelege dikt og meir breidde i lyrikken. […] - Ofte får eg kjensla av at enkelte diktarar eksperimenterer seg fast og kommuniserer meir med intellektet enn med hjartet. […] Ove Røsbak namngjev ein rekkje diktarar som skriv dikt som han ikkje forstår, som til dømes Øyvind Berg, Ole Robert Sunde, Torild Wardenær og Cornelius Jakhelln. Ingen av desse kjenner seg att i kritikken." (https://www.nrk.no/innlandet/--forstar-ikkje-dagens-diktarar-1.6501433; lesedato 29.04.21)

Den danske journalisten Knud Brix ga i 2017 ut diktsamlingen *Natfolden*. "Brix dissekerer sitt indre mørke i diktsamlingen Natfolden. Den tar utgangspunkt i hans erfaring som politisk journalist […] Her dissekerer Brix et mørke hos seg selv, men også maktbegjæret i dansk politikk. I diktene møter vi politikere som bestiller prostituerte, som drikker seg fulle på jobb og som gjør alt for å komme til toppen. […] Ikke siden provokatør og forfatter Yayha Hassan debuterte i 2013 har det vært så stor interesse for en diktsamling i Danmark. På tre dager ga Brix 22 intervjuer. […] "Formanden er fuld igjen/ den ene af hans to springere skider/ på tæppet foran hjørnekontoret / den kigger op på mig med skyldigt blik / betjenten bruger den gule mødeindkaldelse som fejeblad / alle hunde og forlig har fædre / selv hvis de er undfanget / med vold / jeg tipper Bladet om det med lorten / jeg er også hævet over reglerne". De andre figurene i diktsamlingen er like skruppelløse: "Jeg troede først fyrsten var et rygte / i omløb for at skade hinanden / det giver sgu da sig selv / at fremtidens mænd i de tre store partier / ikke kan slippe af sted med at kneppe / malaysiske ludere på skift på fyrstens regning / han kører sit lobbyfirma fra Café Victor / jeg sætter mig bag ham/ hans hænder ser så bløde ud / fyrstens lærling har kopi af det hele/ på en grå harddisk med firewire" […] - Anmelderen i avisa Politiken mener du heller burde dokumentere din viten og bruke den. - Det gjør jeg

jo hver eneste dag. Man kan åpenbart ikke akseptere at man både kan lage journalistikk og poesi. Jeg er en av dem som prøver å være aller hardest og avsløre så mye som mulig. Men utover det har jeg også reflektert over mitt fag og over politikkens innerste vesen: Det vi som politikere og journalister snakker om, og hva det gjør med mennesker. Hvor langt man er villig til å gå for å komme frem i verden, sier Brix. […] Til og med statsministeren har lest den, sier Brix, og forteller at han ble kontaktet av statsministeriet like etter at diktsamlingen kom ut. […] Brix ble ikke dømt for noe som helst. I stedet kvitterte Løkke Rasmussen med sitt eget dikt på Twitter: "Snurren for ørne. Adrenalin i blodet. / En symbiose mellem øresnegl og rød mikrofon. / Beruselsen dunker. / Do it. Do it. / Han trækker. / En frihedens lanse? Et bøddelsværd? En tantō? / Alt afhænger af præmissen. Ingen ved det. / But he did it. Brix-it's." […] Den måten man snakker på skaper virkeligheten, og den språklige sjargongen i et miljø vil alltid påvirke deg som menneske. Hvis du leser mye poesi, er det nok en sannsynlighet for at du vil bli et mer romslig og poetisk menneske, sier Brix." (https://agendamagasin.no/intervjuer/makten-og-morket/; lesedato 04.07.17)

"Chris Felt: *Make poetry great again*. […] *Pieces of Intelligence*, en bok som satte sitater fra den tidligere amerikanske forsvarsministeren Donald Rumsfelds taler opp som poesi, ble i sin tid en gigantisk suksess. Nå har Donald Trump fått samme behandling, denne gang av den norske skribenten Christian Forsberg, som for anledningen kaller seg Chris Felt. Samlingen får frem dobbeltbunner og paradokser i Trumps motiver og temaer, som her om glasstaket: "Number one, / I have great respect for women. / I was the one / that really broke the glass ceiling / on behalf of women, / more than anybody / in the construction industry." " (*Morgenbladet* 12.–18. mai 2017 s. 50)

"Gunnar Berges *Slagord* [2016] […] er "funnet poesi", der en bok fra 1945 om slagord i reklamebransjen blir til moderne poesi." (*Morgenbladet* 9.–15. september 2016 s. 40) "For å opprette eller "finne" denne typen poesi, kan en poet ta ord og uttrykk fra et annet stykke arbeid, eller kunne omorganisere hele innholdet i et stykke arbeid." (http://no.nous-utile.info/article/hva-er-poesi; lesedato 13.06.17)

Å være "resident poet" innebærer at en dikter blir invitert til å bo et sted for å skrive der, ofte et lengre opphold som betales med et stipend. "The Wordsworth Trust has run a poet's residency for almost 20 years. A poet, at a significant stage in their career, is offered an opportunity to live and work in a cottage in Town End, Grasmere, just around the corner from Dove Cottage, and be inspired by the landscape that inspired Wordsworth." (https://wordsworth.org.uk/poetry/residence.html; lesedato 02.01.15) Den engelske dikteren Tobias Hills diktsamling *Zoo* (1998) ble skrevet etter at han hadde vært resident poet i Londons dyrehage i et halvt år.

Lyrikk omfatter mange sjangrer som kan systematiseres på svært forskjellige måter, for eksempel slik:

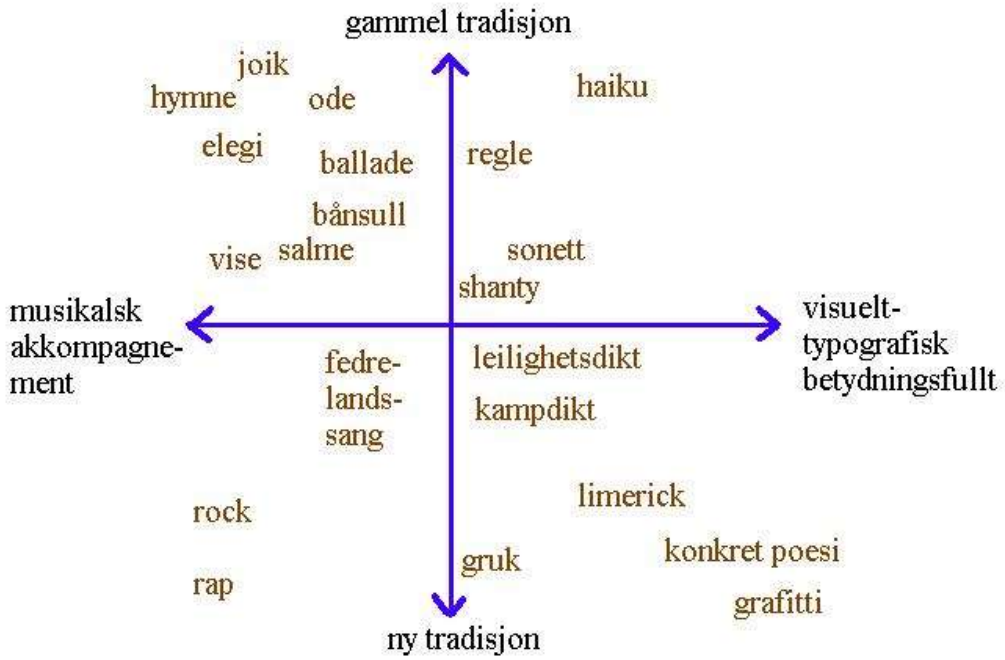

Some lyrics, of course, explicitly announce their concern with themes which occupy a central place in human experience, but many do not; and it is in these cases that we must employ special formal conventions. The first might be stated as 'attempt to read any brief descriptive lyric as a moment of epiphany'. If an object or situation is the focus of a poem, that implies, by convention, that it is especially important: the 'objective correlative' of an intense emotion or the locus of a moment of revelation. This applies particularly to imagist poems, haiku and other brief poems which allow the lyric form to assert their importance." (Culler 1986 s. 175)

Noen dikt er lange og fortellende (episke). Et eksempel er Ibsens "Terje Vigen" (1862). Noen ganger er diktene så lange at de kan kalles (korte) epos. Den argentinske dikteren José Hernández skrev "Argentina's epic cowboy poem" "Gauchoen Martín Fierro" (1872; del 2 publisert i 1879). "These rough cowboys existed before the Argentine War for Independence, but a postwar epic poem by Jose Hernandez, *El Gaucho Martín Fierro*, cemented their place as an icon of Argentine culture. Pressed into service to protect Spanish holdings, Martin Fierro bolts and has a series of heroic and violent adventures, siding with the natives – and becomes an icon for the new Argentina." (https://www.gadventures.com/blog/gauchos-argentinas-revolutionary-cowboys/; lesedato 14.11.17) Diktet er på over 2000 verselinjer. Svært lange dikt kan kalles epos, ekspansjonslyrikk m.m. avhengig av sjangerkjennetegn.

Den engelske renessansedikteren Ben Jonsons "To Penshurst" "began, in some sense, the country house poem" (Fowler 1982 s. 154). Diktet "is addressed to Penshurst, the estate home of the Sidney family located in Kent. At the time when

the poem was written, Sir Robert Sidney was the head of the Penshurst household; Sir Philip Sidney, the poet and courtier, had died in 1586. While rooted in the physical reality of the actual Penshurst estate, the poem also uses myth and satire. The poem begins with a negative statement: Penshurst is not, like other country houses, dependent for its reputation upon "polished pillars" or "a roof of gold." It is admired, but the basis for its stature is the natural and social systems it epitomizes, not its physical structure." (https://www.enotes.com/topics/penshurst/in-depth; lesedato 17.11.20)

Spesielle lyriske undersjangrer kan navngis ut fra et ekspansivt sjangerbegrep, f.eks. sportsdikt og (som undersjanger av sportsdikt) f.eks. fotballdikt. Et eksempel på en samling med fotballdikt er Tom Stalsbergs *United: Lyriske feilpasningar frå ein raud djevel* (1998). Alle de 26 illustrerte diktene i denne diktsamlingen dreier seg om fotballklubben Manchester United, klubbens spillere og historie. Den tidligere landeveissyklisten Jostein Wang skrev i 2015 i sportstidsskriftet *Olympiastadion* et dikt til hver etappe i sykkelrittet Tour de France (http:// olympiastadion.no/2015/07/05/syklist-poet-sommelier-intervju-med-jostein-wang/; lesedato 10.08.15).

"Sportsdikt er en sjanger mange kjenner gjennom Jan Erik Volds skøytedikt. I år har produksjonen av sportsdikt blitt mangedoblet, takket være sportsmagasinet Olympiastadion som i januar utlyste en diktkonkurranse. Temaet skulle være OL, og magasinets redaktører Peder Samdal og Endre Ruset etterlyste litteraturens Petter Northug. […] vinneren klar: Sigrid Sørumgaard Botheim, med et dikt om den forsvunne OL-øvelsen skiballett […] Skiballett var OL-gren i Calgary 1988 og Albertville 1992. Norske Rune Kristiansen tok henholdsvis bronse og sølv. Et utdrag fra diktet: for balletten er eit bål / ein fakkel i foten / for balletten går på ski / eg dansar forbi" (*Morgenbladet* 14.–20. februar 2014 s. 44).

"The Basque poets of southern France and northern Spain use their improvisational contest poetry, called *bertsolaritza*, not merely to entertain but to discuss cultural, linguistic, and political problems. Local performances number in the thousands, and every four years selection of a national champion is made before an audience of thousands and is broadcast on live television to many more." (https://www. britannica.com/topic/oral-tradition; lesedato 10.07.17)

Innhold avgrenser ofte en undersjanger. Dikt om krig er krigsdikt, osv. Etter at 1. verdenskrig hadde brutt ut, fikk tyske aviser og tidsskrifter til sammen tilsendt opptil 50.000 krigsdikt per dag (Segeberg 2003 s. 20). Briten Wilfred Owen var soldat i 1. verdenkrig og ble drept i Frankrike noen få dager før krigen sluttet. Han ble berømt for sine krigsdikt, der leseren blir "overwhelmed […] by the enormity and brutal mystery of war." (Rosenthal 1975 s. 245)

I årene under 1. verdenskrig var "den krigshissende lyrikkproduksjonen skremmende høy. I de to første krigsårene skal det ha blitt trykket 100.000

krigsdikt i aviser og tidsskrifter [...] Dikt trykket i front-aviser ble før det store blodbadet under Isonzo-slaget – som var blant de første gangene der det ble brukt giftbomber – ble lest høyt for soldatene som oppmuntring mens de gjorde seg klar til kamp" (http://www.literaturhaus.at/index.php?id=9867&L=656; lesedato 25.03.20).

"I 1915, for 100 år siden, gjennom hele sommeren, satt den kanadiske oberst-løytnanten, legen og poeten John McCrae og pusset på det skulle bli selve krigsdiktet, "In Flanders fields". Det var passende at en lege skrev det som siden har gått inn i litteraturhistorien som krigsdiktet fremfor noe, i en krig som etter hvert skulle minne om et eneste stort slakteri, som ubønnhørlig strakk ut sitt domene, 76 mil langt, fra Flandern i Belgia til den fransk-sveitsiske grensen. Det var nettopp en av disse eskaleringene av slakteriet som fikk McCrae til å skrive diktet: Han kjempet i det andre slaget om Ypres (dagens Ieper) som fant sted fra begynnelsen av april til slutten av mai. 70 000 allierte var drept, såret eller savnet da slaget var over. Det var første gang under krigen giftgass ble brukt. Dagen etter at han gravla en av sine nærmeste venner, tok McCrae frem blyant og papir, selv om han ellers var nøye på å være soldat først og alt annet siden. Førsteutkastet ble skrevet, men kastet. Andre offiserer overbeviste McCrae om å skrive det ut og få det publisert. Det skulle bli de dødes eget dikt om krigen: "We are the Dead. Short days ago / We lived, felt dawn, saw sunset glow, / Loved and were loved, and now we lie / In Flanders fields." Diktet utkom til slutt i desember 1915. Inspirert av diktet ble valmuene de falnes symbol. For når jorden rives i filler på et slagfelt, klarer valmuen seg. Der de døde er gravlagt, der står den evig levende vakt. Men munnet de såre ordene om de dødes altfor korte liv av den grunn ut i et budskap om fred? […] Fortsett å krige, for ellers får de døde ingen ro? Ondsinnet og tåpelig, skrev mentalitetshistorikeren Paul Fussell til 60-årsjubileet." (Lasse Midttun i *Morgenbladet* 19.–25. juni 2015 s. 48)

Et vennedikt er skrevet av en person til en venn. Steddikt er dikt som handler om et bestemt sted, f.eks. som en hyllest. Et kampdikt brukes til å kjempe for f.eks. en politisk sak. Et heltedikt handler om en helt, f.eks. amerikaneren Henry Wadsworth Longfellows "Paul Revere's Ride" (1861), om en av heltene i krigen mot britene under den amerikanske revolusjonen.

Det finnes "refleksjons-, protest-, propaganda- og agitasjonslyrikk" (Lange m.fl. 1998 s. 118). "Det som innad i Russland kan være regimekritisk og tale på vegne av personlig frihet og sosial rettferdighet, slår i imperiets periferi og utenfor Russlands grenser fort om i en kulturell imperialisme. […] Et av de verste eksemplene er nobelprisvinneren Josif Brodskij. Diktet "I anledning Ukrainas uavhengighet" fra 1992 er en vulgær nedsabling av ukrainerne, fylt av skjellsord og seksualiserte metaforer. Diktet avsluttes med en strofe om at ukrainerne i dødens øyeblikk likevel kommer til å ralle frem Pusjkins ord, og ikke "løgnene" til Taras Sjevtsjenko, ukrainernes nasjonaldikter." (professor i russisk Ingunn Lunde i *Morgenbladet* 6.–12. januar 2023 s. 23)

“Med digtsamlingen “Så efterlades alt flæskende” [2014] ønsker den tidligere elitesoldat Mikkel Brixvold at nuancere Danmarks opfattelse af, hvad krig er, og hvorfor vi går i krig. Hans primære brændstof til digtningen har været modsætningsforholdet mellem de danske medier og politikeres fortælling om krig, og hvad der reelt foregår i felten, når danske soldater opererer i Irak og Afghanistan. Brixvold giver et sprogligt sønderbombet vidnesbyrd om soldaters hverdag i en krigszone med flittig brug af militært slang, neologismer og uforudsigelige linjeskift. Lyrikken har været den genre, hvormed han bedst har kunnet formidle krigens kompleksitet og brutalitet.” (https://forfatterweb.dk/oversigt/brixvold-mikkel; lesedato 22.04.21)

I et rolledikt blir ordene lagt i munnen på en annen person enn dikteren (Arnold og Sinemus 1983 s. 488).

Et rimbrev er adressert til en bestemt mottaker. Henrik Ibsen skrev “Rimbrev til fru Heiberg” (1871) og “Et Rimbrev” (1875). Det sistnevnte begynner med “Min kære ven!” og inneholder den berømte verselinjen “jeg spørger helst; mit kald er ej at svare.” André Bjerke skrev diktene “Rimbrev til en rasjonalist som skriver dikt” (1951) og “Bruddstykke av et rimbrev” (1966).

En “doggerel” er “[v]ersification that is loose, irregular, crude, and/or superficial due to the writer’s ineptitude or by intention, usually for comic effect, as in John Skelton’s Colin Clout:

For though my rhyme be ragged,
Tattered and jagged,
Rudely rain-beaten,
Rusty and moth-eaten,
If ye take well therewith,
It hath in it some pith.” (Joan M. Reitz i http://lu.com/odlis/odlis_c.cfm; lesedato 30.08.05)

Et dikt kan ta “the form of a *beau-present* (“beautiful-in-law”) […] Poems written in this form use only the letters of the dedicatee, the person to whom the poem is dedicated.” (Brian Hart i http://urp.unca.edu/sites/urp.unca.edu/files/BS11 Literature.pdf; lesedato 27.01.15) Diktet f.eks. “uses only the letters of the seed text – the names of the bride and groom –to compose the poem.” (https://ouliposting.wordpress.com/category/experiments/beau-present-beautiful-in-law/; lesedato 27.02.15)

Dikteren Erling Kittelsen ga i 2006 “sammen med Vladimir Thikonov, professor i Øst-Asia-studier ved Universitetet i Oslo, ut en bok med gjendiktninger av såkalte dødsdikt. Dette er dikt skrevet av munker i Japan, Kina og Korea i dødsøyeblikket. Boka heter “Diamantfjellene”, som er navnet på området mellom Nord- og Sør-

Korea." (*Klassekampen* 13. september 2014 s. 34) "[D]ette er dikt som er skrivne tett opp til dødsaugneblenken til sjølve forfattaren. Det dreier seg stort sett om dikt på fire linjer på klassisk kinesisk, som Zen-meistrar frå det 8. hundreåret i Kina og etter kvart over heile Asia, har laga like før dei døde. Her er eit utval på 60 slike dikt, gjendikta i samarbeid mellom Korea-kjennaren Vladimir Tikhonov […] Eitt av dikta har ein særs dramatisk bakgrunn, då Kaisen Shoki frå Japan som vart brend levande i eit tempel, sa fram følgjande dikt frå flammane: Zen ikke bare fjell og elver / når selvbildet er tilintetgjort / kan ilden være forfriskende" (http://www.dagbladet.no/kultur/2006/11/13/482711.html; lesedato 09.12.14).

"Within Iraq, the regime advanced militarism through the manipulation of culture. The state-run printing houses in the 1980s pumped out "military victory literature" or "battles literature" that romanticized war. More than forty festivals were held to revive popular poetry, including Bedouin *rajiz* poems that celebrated tribal values, revived the old violent language, and prepared the rural masses for war. According to poet Abd al-Wahid, a fighting language that was wounded was being replaced: "An arrogant, colourful, victorious language is present now. Blood, bullets, the names of weapons, cannons, armoured vehicles. With such words we live daily. I remember that one of the military commanders told me: 'You made us love our weapons because you made them into people, you made them living humans.' This means that language is so elastic that it can humanize iron and fire" (as quoted in Mohsen 1994, 15)." (Knuth 2003 s. 153)

Nyenkle dikt inneholder uhøytidelige observasjoner skrevet i et lettfattelig språk, men ofte med innslag av underfundig humor. "Innafor lyrikken var allerede et modernistisk formspråk blitt rådende i løpet av 50-tallet og tidlig 60-tall. Blant forfatterne som forkastet 50-tallets sensymbolisme var Jan Erik Vold. Profil-lyrikerne innførte nyenkelhet, konkretisme og dagligspråk i poesien, i opposisjon til Paal Brekkes påstått innadvendte og symboltunge lyrikk. Av de eldre lyrikerne fikk Olav H. Hauge en renessanse, særlig med samlingen Dropar i austavind." (https://pbok.no/pages/norsk-litteraturhistorie-1965-1980; lesedato 17.01.19)

"I en artikkel "Upproret mot symbolismen" (Vinduet 1967) sammenfatter Bjørn Håkanson det nyenkle program i følgende hovedpunkter: 1) Kravet om en objektiv, saklig og registrerende poesi. 2) Dikteren betraktes som en håndverker eller vitenskapsmann overfor det ordmateriale som står til hans rådighet. 3) Forfatteren skal ikke bare være opptatt av sitt sjeleliv, men også se det som sin oppgave å beskrive den ytre virkelighet og vise sin holdning overfor samtiden og dens problemer (engasjert poesi). 4) Bildet betraktes ikke lenger som poesiens viktigste hjelpemiddel. Vel så viktig er språkets klang og setningenes konstruksjon. 5) I det hele flyttes tyngdepunktet fra dypsindig selvdyrkelse over til vårt daglige liv og tingene omkring oss. Fra det subjektive til fellesskapet. Fra billedspråk til rent sanselige fornemmelser. Kort sagt: Man vil vekk fra den tidligere lyrikk som var så full av abstraksjoner og allusjoner at den fikk karakteren av en rebus, som bare kunne tydes ved allehånde subtile fortolkninger. [...] kan man betrakte 1966 som et

gjennombruddsår. De mest fremtredende representanter for den nye retning utga da sine diktsamlinger. Jan Erik Vold "Hekt", Tor Obrestad "Kollisjon" og Einar Økland "Mandragora"." (Bille 1973 s. 82)

Systemdiktning er en type lyrikk/diktning med tekst- og ordmodeller som bruker bestemte "systemer". Dette er særlig kjent fra dansk lyrikk på 1960-tallet, med lyrikere som Inger Christensen og Per Højholt. Et nyere eksempel fra Yngve Pedersens diktsamling *Det fremkalte det* (2013):

"Hodet kommer fra et sted.
Som det fremkalte.

Et sted, er det.

Et sted.
I ditt sted, er det, et sted.
I hodet sitt sted, et sted, er det.
En gang, er det."

"From the Latin word for "patchwork," the cento (or collage poem) is a poetic form made up of lines from poems by other poets. Though poets often borrow lines from other writers and mix them in with their own, a true cento is composed entirely of lines from other sources. […] Modern centos are often witty, creating irony or humor from the juxtaposition of images and ideas. Two examples of contemporary centos are "The Dong with the Luminous Nose," by John Ashbery and Peter Gizzi's "Ode: Salute to the New York School." Ashbery's cento takes its title from the poem of the same name by Edward Lear and weaves together an unlikely array of voices, including Gerard Manley Hopkins, T. S. Eliot, and Lord Byron." (https://www.poets.org/poetsorg/text/poetic-form-cento; lesedato 11.11.15)

"Just that Open Source Poetry (E-Poetry where the coding is shared and re-used) exists underlines a step away from ideas of originality and artistry, and spotlights a community of free and fluid text." (Monsen 2016)

Den franske lyrikeren og litteraturforskeren Jean-Marie Gleize delte sin samtids franske lyrikk inn i fire grupper: "1) *poesien*, representert ved kanoniserte poeter som Yves Bonnefoy og Philippe Jaccottet, som skriver uten noe ønske om å problematisere poesien. 2) *reposien*, hvor poetene ønsker seg tilbake til tradisjonelle poetiske former. 3) *nypoesien*, som opererer i forlengelsen av den historiske avantgarden. Og 4) *den postpoetiske poesien*, som beveger seg utenfor poesiens sfære, og ofte nærmer seg andre kunstarter." (*Morgenbladet* 11.–17. mai 2012 s. 48)

"Nogle gange agerer lyrikerne [...] politisk på en meget konkret facon. Det er fx tilfældet, når Lars Skinnebach fordrer af køberne af originaludgaven af *Øvelser og*

rituelle tekster (2011), at de skal underskrive en erklæring om, at de vil gøre en indsats mod klimakrisen og kun spise grønsager i fem dage [...] med stærke virkemidler prøver [disse poetene] at udfordre de litterære konsumenters handlemåder og opfattelser. Det korresponderer med, at Evelina Stenbeck i afhandlingen *Poesi som politik. Aktivistisk poetik hos Johannes Anyuru och Athena Farrokhzad* (2017) skriver, at man i det sidste tiår har set et parløb mellem en performativ æstetik og en mere politisk engageret poesi, der bidrager til en aktivistisk poetik, som har til ambition at overskride afstanden mellem poesien og den konkrete politiske handling (Stenbeck 2017, 13)." (Louise Mønster i https://www.idunn.no/edda/2019/02/det_politiskes_genkomst_i_dansk_samtidslyrik; lesedato 19.03.21)

Gitterdikt er en diktsjanger oppfunnet av den latinske dikteren Publilius Optatianus Porfyrius. Fra en tekst der hver bokstav er plassert i en liten rute utheves noen bokstaver som til sammen danner en annen tekst (Ernst 1991 s. 108-109). Tekstene har ofte et geometrisk preg, med linjer som markerer mønstre rundt de uthevete bokstavene. Diktene viser en kunstferdighet som ligner "et speilkabinett av geometriske, verbale og semantiske strukturer" (Ernst 1991 s. 117).

"Topographical Poetry: The poetic equivalent of landscape painting e.g. Pope's "Windsor Forest" or Gray's "Ode on a Distant Prospect of Eton College". A more modern example of the genre is "Remains of Elmet" by Ted Hughes which was a collaboration with the photographer Fay Godwin." (http://www.poetsgraves.co.uk/glossary_poetic_terms_t.htm; lesedato 11.12.12)

I et holorim (engelsk "holorime" eller "holorhyme") rimer alle ordene i en verselinje eller en setning med ordene i neste verselinje eller setning. Franskmannen Alphonse Allais ble kjent for å lage slike rim. Et eksempel fra Victor Hugo:

"Gal, amant de la reine, alla, tour magnanime,
Galamment de l'arène à la Tour Magne à Nîmes."
(sitert fra Joubert 1965 s. 87).

"A major contribution of [de engelske romantiske dikterne] Coleridge and Wordsworth to English lyric poetry is the 'Conversation Poem', an apparently free-flowing personal meditation, centred on or addressed to someone very dear to the poet." (Gill 1991 s. 23) En annen sjanger er dialogdikt, dvs. med personer i samtale, vanlig f.eks. mellom kvinne og mann hos Ernst Orvil. I såkalt "lydpoesi" ("Lautpoesi" på tysk) blir den menneskelige stemme manipulert ved hjelp av lydtekniske, maskinelle finesser (Friedrich W. Block i Simanowski 2001 s. 101). Et "simultandikt" er en framføringsmåte snarere enn innholdsbestemt sjanger. Dadaistene leste/framførte flere dikt samtidig, slik at det ble en slags lyrisk kakofoni, og kalte det simultandikt.

Den tyske forfatteren Bertolt Brecht skrev på 1920-tallet et dikt om biler som ble produsert av det østerrikske firmaet Steyr, og fikk som takk fra bilprodusenten en luksusbil av det samme bilmerket (Martínez 2017 s. 199). Diktet "Syngende Steyr-vogner" omtaler hestekrefter og andre detaljer og litt om bilmerket Steyrs historie (https://www.auto.de/magazin/unser-motor-ist-ein-denkendes-erz-bertolt-brecht-und-seine-geliebten-steyr/; lesedato 25.05.22).

"The language school of poetry started in the 1970s as a response to traditional American poetry and forms. Coming on the heels of such movements as the Black Mountain and New York schools, language poetry aimed to place complete emphasis on the language of the poem and to create a new way for the reader to interact with the work. Language poetry is also associated with leftist politics […] Key aspects of language poetry include the idea that language dictates meaning rather than the other way around. Language poetry also seeks to involve the reader in the text, placing importance on reader participation in the construction of meaning. By breaking up poetic language, the poet is requiring the reader to find a new way to approach the text. Language poetry is also intertwined with prose writing; several of the language poets have written essays about their poetics, one of the best-known being Ron Silliman's essay "The New Sentence." Language poet Lyn Hejinian's book of essays, *The Language of Inquiry*, collects her essays written over the last twenty-five years. […] Along with Silliman and Hejinian, other important poets involved with this movement include Charles Bernstein, Barrett Watten, and Bob Perelman." (http://www.poets.org/poetsorg/text/brief-guide-language-poetry; lesedato 19.1.2.14)

Jamaica er kjent for sin såkalte "dub-poesi" ("dub poetry"), en poesi som blomstret samtidig som reggae-musikken (Quinsat 1990 s. 111). Diktene framføres vanligvis som en slags syngende tale. På Jamaica var Michael Smith en av mestrene. Poeter som flyttet fra Jamaica tok sjangeren med seg til sine nye hjemland. I Storbritannia ble Linton Kwesi Johnson kjent for sin dub-poesi.

Langston Hughes' diktsyklus *Ask Your Mama: 12 Moods for Jazz* (1961) "was Hughes's social commentary on the struggle for freedom and equality for African-Americans during the 1960s [...] Hughes always intended the accompanying music to form a dialogue with the text of the poem, which recreates the journey from the Harlem Renaissance through the beat poets and the birth of bebop, to the looming explosion of black performance art in the 1960s. His musical cues were drawn from blues and Dixieland, gospel songs, boogie woogie, bebop and progressive jazz, Latin "cha cha" and Afro-Cuban mambo music, German lieder, Jewish liturgy, West Indian calypso, and African drumming." (Ron McCurdy i https://blogs.iu.edu/diversity/12-moods-for-jazz-study-guide/; lesedato 28.01.21)

Jan Erik Vold har vært en viktig lyriker innen "den litterære musikksjangeren poesi og jazz" (*Morgenbladet* 14.–20. februar 2014 s. 45) "Det sene femtitallet var perioden der jazz & lyrikk oppsto som en sjanger som også ble gitt ut på plater.

Jazz ble en inngang til poesi, og den var god medisin mot mye av den patosfylte lyrikken vi leste på skolen." (Jan Erik Vold i intervju i *Morgenbladet* 9.–15. oktober 2009 s. 32)

Mye lyrikk er tonesatt. Henning Sommerro har satt musikk til flere av Ivar Aasens dikt. Ketil Bjørnstad har bl.a. lagd musikk til dikt av Knut Hamsun. Musikerne og sangerne Randi Kveine og Gisle Erlien har tonesatt dikt av blant andre Henrik Ibsen, Einar Skjæraasen, Herman Wildenvey og Inger Hagerup.

Susanna Wallumrøds musikk-cd *Jeg vil hjem til menneskene* (2011) inneholder tonsettinger av dikt av Gunvor Hofmo. Wallumrøds musikk får fram kvaliteter i Hofmos lyrikk "uten å drukne den i klang eller forkle den i påtatt sart hviskesang." (*Morgenbladet* 18.–24. mars 2011 s. 36).

Bandet "Orvilsk" (også skrevet "orvilsk!") "setter musikk til dikt av Ernst Orvil" (*Morgenbladet* 18.–24. mars 2011 s. 36). Gruppa består av Ingvild Koksvik Amundsen (vokal) og Lars Jakob Rudjord (piano, keyboards, elektronikk).

Jon Øystein Flinks *Roger* (2010) ble annonsert som "lydpoesi" av forlaget. Samlingen er på 80 sider med "poetiske sprell fra bygd til by gjennom munnspill til ukulele i retning harpe og slått", eller nonsensdikt. "*Roger* må leses, men også høres. Hør Flink lese på www.cappelendamm.no" (*Morgenbladet* 26. november–2. desember 2010 s. 46)

"Er hiphop lyrikk? Ja, selvfølgelig, hevder Adam Bradley i sin bok *The Poetics of Hip Hop*. Ikke bare det: Det er den mest utbredte formen for poesi i verdens-historien. […] Og hva er rap? Jo, "et ekteskap av rytme og beat hvor beat defineres som hørbar poetisk metrikk"." (*Morgenbladet* 18.–24. september 2009 s. 35)

"Poetry will flourish […] only when it is harder to find, when it is perceived as a valuable and virtually disallowed production that must be sought by need and by desire." (Richard Howard i "PEN Literary Awards Keynote Address" 20. mai 1996; her sitert fra http://eethelbertmiller1.blogspot.com/2007_01_01_archive.html; lesedato 26.04.11)

Overgangen fra tradisjonell, regelbundet lyrikk til lyrikk skapt ut fra idealer om annerledeshet, førte med seg en "formal fremmedgjøring" (dvs. vanskelig leselige tekster) og at færre personer leste lyrikk (Christoph Reinfandt i Lüdeke 2011 s. 302). Det har også blitt hevdet at teknologien, massemediene og næringslivet i den vestlige verden har gitt oss en både pragmatisk og sakorientert mentalitet som har gjort det vanskelig å verdsette lyrikk (Platz-Waury 1978 s. 253).

"Michael Field, the pseudonym of women writers and lesbian lovers Edith Cooper and Katharine Bradley, creates a sequence of poems which press against the boundaries of what counts as intimacy and marriage, but also explodes the very

form of the sonnet itself. In the limited printing of *Whym Chow* (1914), the women praise their dramatic and spiritual connection with their dog, Whym Chow. Chow becomes a fulcrum for the women's connection with each other, and creates a triangulated understanding of love and poetic production. Whym Chow abandons an understanding of intimacy as dyadic in favor of a different kind of connection which spans the human/animal divide. Breaking from the strict sonnet form which first inspired the project, the poems transform it through manipulations of rhyme, line length, and poem length. These formal manipulations again underscore the poems' subject – which is a reexamination of the construct of individuality and intimacy." (Sarah E. Kersh i http://etd.library.vanderbilt.edu/available/etd-11282010-181324/unrestricted/Kersh.pdf; lesedato 19.03.15)

"Elling M. Solheim (1905-71) var skogsarbeideren som ble dikter, som hadde "skogsus i sjela, kvae på nevene og dikt i hjertet". Han fikk diagnosen multippel sklerose i 1935, samme år som han slo igjennom som lyriker. Til tross for at han var fullstendig pleietrengende i mer enn 20 år, fortsatte Solheim å dikte, hjulpet av sin livsledsager og sykepleier som skrev ned alt han diktet. Solheim skrev om livet slik han kjente det. Forfatterskapet favner fra tømmerskogen til sykesengen. Sykdommen preget ham som dikter, og kjennskap til sykdommen er nødvendig for å forstå flere sentrale dikt. […] Elling Solheim hjemme i sengen med sitt lesebrett, sammen med sin sykepleier og hjertevenn Gunhild Hoff. […] Det går en utviklingslinje gjennom forfatterskapet, fra samfunnskritikk og heimstaddiktning til en mer inderlig søken etter svar på livets gåter (10). Selv om engasjementet i arbeiderbevegelsen ble borte, sluttet Solheim aldri å se tilværelsen fra de svakes side. Han fortsatte hele livet å skrive om livet slik han kjente det. Diktet som oftest er blitt trukket frem som en selvbiografisk skildring av sykdommen er diktet *Lagnad*, fra samlingen *Synnali* [1958]" (http://tidsskriftet.no/article/1368131/; lesedato 15.07.16).

Fredrik Fasting Torgersen ga i 2013 ut *Hvis himmelen: Dikt og fotografier fra Oslos skyggesider på 70-tallet*. "Røffe, følsomme fotografier og dikt som går til hjertet og minner oss om viktigheten av medfølelse. […] Fredrik Fasting Torgersen er en habil poet og en ypperlig fotograf. Her har han plukket fram dikt fra samlinger han ga ut på 1970-tallet og satt dem sammen med fotografier. Resultatet har blitt en nærgående og svært personlig dokumentasjon av livet i Oslos mørkere randsoner på 1970-tallet. Diktene er fra fem til 15 linjer, konkrete og tankevekkende, gjerne med en moralsk undertone iført en ironisk snert: "Enkelte mennesker / har tatt lærdom / av plantene // de har vokst / seg store / i driten." Men det er sort-hvitt-bildene og de fine sammenstillingene som gjør boken spesiell. Det dreier seg ofte om rus, om mennesker merket av et hardt liv, men Torgersen har også et unikt øye for det vakre, det verdige og allmennmenneskelige i disse livshistoriene. Bildene er velkomponerte og rommer et vell av historier. De er tatt av en kunstner som har både blikket og hjertet på rette sted." (http://www.vg.no/rampelys/bok/bokanmeldelser/bokanmeldelse-fredrik-fasting-torgersen-hvis-himmelen/a/10120364/; lesedato 03.05.16)

“32-åriga Sofia Isaksson […] Hennes första bok *Sofias längtan* kom till med hjälp av vännen Linda Fastén, som på den tiden jobbade med barn- och ungdomsfrågor inom kommunen. Många av texterna belyser hur det är att leva i världen när man ibland känner att folk tittar på en och tycker att man är annorlunda. Just det har Sofia känt i hela sitt liv – en sorts ensamhet som till slut har gjort henne både modig och kreativ. Som gjort henne till författare. Och grundtanken är inte komplicerad. Bara genom att förklara hur hon känner och vad hon tänker på, så vill hon att människor ska lyfta blicken och se henne som människa. Inte bara som någon med Downs syndrom. […] Den känslan återkommer hon ofta till i sitt skrivande. Att folk dömer och drar slutsatser bara för att hon har Downs. Hela sitt liv har hon fått kämpa med situationen. Och visst var det därför hon började skriva när hon var liten. […] - Jag vet om att jag har en kromosom för mycket, säger Sofia. Ibland känns det jobbigt, så klart. Jag skulle gärna vilja få barn, men det kan jag inte. Hon lyser av klarsyn kring sig själv och sitt liv. - När jag skriver om ensamhet är det för att jag känt mig ensam, säger Sofia.” (Conny Palmkvist i http://www.boktugg.se/2017/12/11/sofia-isakssons-dikter-om-sig-sjalv-blev-en-bok-som-synts-hela-sverige/; lesedato 17.01.18)

Den franske dikteren Ariane Dreyfus har skrevet en diktsamling om westernfilmer, med tittelen *En historie passerer her* (1999) (Cohen 2005 s. 86). Den amerikanske dikteren Adrian Matejkas diktsamling *The Big Smoke* (2013) dreier seg om den første amerikanske tungvektsmesteren i boksing, Jack Johnson (1878-1946).

Tom Waits og Michael O’Briens bok *Hard Ground* (2011) handler om hjemløse i USA. “Etter å ha blitt nærmere kjent med den hjemløse John Madden i 1975, har den anerkjente fotojournalisten Michael O’Brien dedikert mye av tiden sin til fotodokumentasjon av hjemløse. Siden den gang har antall hjemløse i USA eksplodert til 3,5 millioner! Tom Waits, outsidernes poet, er en perfekt partner i dette prosjektet som krysser barrierene til individene bak disse tallene.” (http://www.tronsmo.no/bok/9780292726499/HARD_GROUND; lesedato 18.12.14)

Øyvind Rimbereids diktsamling *Herbarium* (2008) inneholder “det lange finansdiktet “Tulipan” som trekker historiske linjer fra tulipanmarkedet i Nederland på 1600-tallet, hvor vi følger tulipanens voksende verdi og den påfølgende krisen, til jernbanekrakket i England, børskrakket i USA og vår egen samtid og finanskrise. Diktet strekker seg over 37 sider og er et ambisiøst prosjekt, hvor poeten om enn ikke går vårt moderne, økonomiske system til sømmene, så i det minste viser det fram; hvordan varens og handelens vesen fungerer og har ekspandert, til tross for børsfall opp gjennom tidene.” (*Dagbladet* 8. november 2008 s. 47)

Rimbereids *Lovene* (2015) inneholder en del “som spenner over nesten 70 sider og bærer tittelen “Hva veier en urett? Lex humana”. Diktet er en betenkning over rettshistorien fra det babylonske kongeriket anno ca. 1750 f. Kr. og frem til i dag. Slik sett fører det tankene hen på didaktiske langdikt av den typen som ble skrevet

før vårt nåværende, romantiske poesisyn ble dominerende – for eksempel Chr. B. Tullins "Om Søefartens Oprindelse og Virkninger" fra 1760." *Lovene* har blitt oppfattet som "en inspirert fornyelse av lyrikksjangeren: *det essayistiske langdiktet*." (Frode Heimich Pedersen i *Morgenbladet* 23.–29. oktober 2015 s. 52-53)

En type didaktiske dikt (som er opplærende, informative om saksforhold i verden) kalles læredikt. Aina Villanger diktsamling *langsang: et flytans habitat* (2012) står i en læredikt-tradisjon. "Kjartan Fløgstad uttalte for noen år siden at den lyriske modernismen har mistet sin utfordrende kraft, og at den utfordrende lyrikken i dag snarere er den som tør å hente opp tradisjonen etter satiren eller lærediktet. Lærediktet (det didaktiske diktet) er kjent fra antikken, ikke minst gjennom romeren Lukrets' verk *Om tingenes natur*. Lukrets var epikureer, materialist og atomist, og beskrev verdens utvikling på en for sin tid forbløffende naturvitenskapelig måte. Aina Villanger debuterer med dikt på forlaget Oktober, og har åpenbart gjenoppdaget lærediktet. Hun skriver frem en hel kosmologi og verdenshistorie, og gir mytologisk dikterisk form til moderne historieforståelse og vitenskap. I tråd med den didaktiske tradisjonen er ikke *langsang* en diktsamling, men ett eneste stort dikt, delt i tre deler. [...] Vi får altså presentert et helt kosmos. Men det starter med det individuelle livet i mors mage. Allerede fra første verselinje er diktets sentrale du etablert: Diktets jeg taler til du-et om tiden før fødselen. Tiltaleformen er fint turnert, den understreker det didaktiske. Etter hvert i diktet kommer vi til universets begynnelse, menneskets evolusjon og utviklingen av samfunnsformer – som hos Lukrets." (Espen Grønlie *Morgenbladet* 27. januar–2. februar 2012 s. 47)

Maria Dorothea Schrattenholz "er forfatter av to diktsamlinger. *Atlaspunkt* (2015) utspiller seg fra menneskehetens opprinnelse fram til menneskene flykter til Mars og kommer tilbake igjen. Den omtales i Universitas som "poesi der hverdagsspråket blandes med naturvitenskaplige begreper". *Protosjel* (2021) følger en hovedperson som konstruerer en maskin for å redde sjelen til en døende samboer, en fortelling som ifølge Klassekampens anmelder "maktar å kombinere vitskaplege perspektiv med ei dirrande kjensle av at noko menneskeleg står på spel". I tillegg har hun laget "dokumentarpoesi" om det store radioteleskopet Square Kilometer Array, som er under bygging i Sør-Afrika." (*Forskerforum* nr. 6 i 2021 s. 22)

Jo Fennes diktsamling *Statueveltere* (2012) handler om statuevandalisme, nærmere bestemt "skader utført på ulike monumenter i 69 forskjellige land i vår moderne historie. Fra den vesle lerkefiguren i lys granitt som forsvant fra the Hungerstrike Memorial i Nord-Irland, en Ronald McDonald-klovn som blir stjålet av øko-jihadister i Finland […] Blikket veksler mellom statuekroppene og menneske-kroppene: Glass knuses, kroppsdeler fokuseres inn, hoder ruller, og vi får en hard påminnelse om alle menneskekropper som er ofret på diktatorenes og revolusjonens alter. Gjennom å klippe sammen ulike tekster og bilder, viser Fenne

oss noe av de betydninger som settes i spill i disse hendelsene." (http://www.bokklubben.no; lesedato 18.04.12)

Morten Langelands diktsamling *Æ ø å* (2012) "lar en makrell føre ordet […] og målet som kommer ut av fiskegapet er selvfølgelig kav sørlandsk. Bokens fire deler skildrer fiskens sosiokulturelle ferd fra stim til selvstendighet, og tilbake til stim igjen. […] Gjentagelse er sentralt i diktet, og viser både til individets plass i en større sirkel og til gjentagelsen som språkets grunn-trope […] Bokens tittel varsler den gjennomgående lydleken, enkelte steder går sågar diktet over i barnlig reglerim: "det æ æ mæ mæ mæ / mi mime / å mi me mime me". Lyd og lagnad ligger tett i denne samlingen, som er svært konsekvent utformet – boken er kort, men til gjengjeld er lite overflødig. Langs sidene glir stimen også som skrifttegn, i form av vinkelparenteser satt sammen i fiskeformasjon. I det utbrytermakrellen svømmer ut av flokken, blir >>> til ><>." (*Morgenbladet* 31. august–6. september 2012 s. 42-43) "I denne diktsamlinga er det ein makrell som fører ordet. På sørlandsdialekt, naturleg nok. Han lever i stim, og opplever sitt eksistensielle drama som spørsmålet om han skal halda fram med å vera ein av stimen eller bryta ut og styra seg sjølv." (*Klassekampens* bokmagasin 15. september 2012 s. 9)

Bård Torgersens *Du bestemmer* (2013) er en "diktsamling" utformet som en spørreundersøkelse. "Er du mann eller kvinne? Er du under utdanning, i jobb, arbeidssøkende, trygdet? Gir du blod, gir du ikke blod? Gråter du mye, lite? Ler du ofte, aldri? Har du mange venner, ingen? Opinionsmålinger, markedsundersøkelser, questback-formularer – Bård Torgersen har i sin nye diktsamling tatt utgangspunkt i en tekstsjanger som sjelden forbindes med poesi. Resultatet er en bok som griper rett inn i vår samtid; en slags "found poetry" som inviterer leseren inn og vektlegger hennes deltakelse." (http://www.bokkilden.no/; lesedato 09.09.13) Samlingen "lånar formale kjenneteikn frå masseutsendte spørjeundersøkningar, og opnar med strofene: "vi setter pris på din hjelp / vi er her for å lytte til dine synspunkter / det er viktig for oss at du deltar på dine premisser / husk at du forblir anonym så lenge du vil". Dei følgande sidene – delt inn i 1 (a, b, c), 2 og 3 – held så fram med å be lesaren ta stilling, til å klassifisera seg sjølv og sine haldningar etter stadig meir uhandterlege kategoriar." (*Klassekampens* bokmagasin 17. august 2013 s. 9)

"*Annerledeslandet* var et begrep lansert av Senterpartiet i forkant av EU-valget i 1994. Begrepet ble lansert på partiets landsmøte på Hamar i 1993. Uttrykket var basert på et dikt av Rolf Jacobsen i Nei til EUs antologi *Lesebok 1994*." (http://www.babylon.com/; lesedato 27.11.12) "Dikteren Rolf Jacobsen gav ut diktet "Anderledeslandet" i 1985. Det mange ikke vet, er at første gang dette diktet ble brukt i politisk sammenheng i Norge, var i regjeringa Brundtlands Langtidsprogram 93-97, der en hadde plassert diktet ved innledningskapitlet i dette viktige politiske dokument. Tilfeldig? Kanskje var det slik at vi var noe annerledes ved våre naturgitte forutsetninger, ved geografi, beliggenhet, bosetning i hele landet og med utjamning og like levekår som rettesnor?" (http://www.nationen.no/;

lesedato 27.11.12) Noen (ofte populære, lettleste) dikt er direkte politiske, og på grunn av sjangervalget kan de nå ut til flere enn de politisk interesserte (Neuhaus og Holzner 2007 s. 460).

Herman Wildenvey ble en folkekjær lyriker i Norge fra 1920-tallet. "Det store bruddet i publikums vurdering av rabulisten kommer ikke før i 1923, når han gir ut "Ildorkesteret", som solgte i eventyrlige 10.000 eksemplarer." (Tom Lotherington i *Libris Magasin* 1993)

"Stein Mehren er smertelig stolt over at et av hans protestdikt mot den amerikanske imperialismen i Vietnam henger på en iøynefallende plass i revolusjonsmuseet i Hanoi." (Hans Herbjørnsrud i *Morgenbladet* 3.–16. april 2009 s. 26)

"I krisetider vender menneske, folk og nasjonar seg mot lyrikken. Då terroren ramma Norge i juli 2011, var det særleg to dikt som var på alle lepper, begge bestillingsverk til heilt andre samanhengar. I 1936 blei Nordahl Grieg beden om å skriva ein oppbyggeleg tekst til ungdommen for Studentersamfundet i Oslo. Resultatet var første utkast til eit dikt som fekk tittelen "Til ungdommen", og som etter opningslinja også har blitt kjent som *Kringsatt av fiender*. Medan dette diktet blei tonesett av den danske komponisten Otto Mortensen i 1952, har "Mitt lille land" både tekst og melodi av opphavsmannen Ole Paus. Denne songen var skriven i 1994 som eit innlegg i kampanjen for norsk medlemsskap i EU, og betalt av NHO. Etter terroren i regjeringskvartalet og på Utøya samla tekstane av Moskva-kommunisten Grieg og EU-aktivisten Paus heile folket som uttrykk for kollektiv sorg, fortviling og styrke. Ut frå herskande begrep om det lyriske er det få som vil kalla "Til ungdommen" og "Mitt lille land" for stor poesi. Det er i møtet med musikken og kopla til tonespråket at begge dikta får gjennomslagskraft." (Kjartan Fløgstad i *Morgenbladet* 13.–19. april 2018 s. 32)

"Livet i Bernhard Vigens diktsamling *Brusselblødningene* foregår i kontorstolen. […] - Førstekonsulenter og underdirektører forbindes med grå, kjønnsløse dokumenter. Men skjult bak språkets november finner man alt det et menneske rommer: latter, lengsler, undertrykt desperasjon. Jeg bruker humor for å målbære flerstemmigheten som finnes innenfor kontorbyggets vegger. […] - Lars Ove Seljestad skriver dikt om skiftarbeid på smelteverket, Cathrine Grøndahl om juss, Tormod Haugland om strøm med utgangspunkt i Statnetts utviklingsplan for 2010. Hva er det ved slike i utgangspunktet prosaiske temaer som egner seg for poesi? - Det gir et bilderegister som kommer nær realitetene, uten å være ren språkpoesi eller romantiserende. Monotonien i arbeidshverdagen gir en mening for mange. Litteraturen bør gå arbeidet i møte." (*Morgenbladet* 2.–8. august 2013 s. 34)

Personene i diktene i *Brusselblødningene* er saksbehandlere og andre byråkrater i forvaltningen tilknyttet EU-parlamentet i Brussel. "Bernhard Vigen har skrevet dikt om byråkrater. Han mener de er våre nye arbeidere. […] *Brusselblødningene* er poesi fra forvaltningens innerste rom, som i kjærlighet til den lille byråkrat

undersøker allmenne kontorerfaringer og en av vår tids fremtredende arbeidergrupper. […] - Brussel og EU er jo byråkratiets episenter. Leserne vil kanskje tro min oppfatning av EU er en annen enn den er, men jeg vil ikke tas til inntekt for den ene eller den andre siden. Jeg er interessert i hva som skjer bak TV-bildene av statsministre og toppmøter, der politikkens grovarbeidere jobber." (*Oppland arbeiderblad* 14. august 2013 s. 19)

Helene Hovden Hareides diktsamling *Butikksongar* ble utgitt i 2020. "I samlingens første del registrerer en butikkansatt hvordan "lysrøyra dirrar i plastikken og i maten" og ser "gamle klassekameratar i gliper mellom varene". I en annen vandrer en småbarnsmor "langs frysedisken sine kvite breidder" og sporer varer med blikket og tankene til andre verdensdeler og et globalt økonomisk system. […] når jeg gikk på butikken for å handle, var det omtrent den eneste tiden i hverdagen jeg var alene. Ideer og tanker som jeg ellers ikke hadde så mye rom for, begynte da å komme til overflaten, forteller hun. […] Heller det å gi det vante en grad av underliggjøring, som for eksempel kommer til uttrykk når handleturen sees gjennom barnets blikk." (*Morgenbladet* 7.–13. august 2020 s. 35)

Diktene i samlingen *Deretter* (2021) av Endre Ruset og Harry Man "former grafisk øyne, munn, ører, hårmanker, T-skjortekrager og ansikter. Det minner om å bearbeide et vagt minne: man aner bare konturene av hendelsen, men kan komme nærmere den dersom en annen person ramser opp visuell og sanselig informasjon. Ruset og Man fant inspirasjon i det tidlige figurdiktet "Easter Wings" av George Herbert fra 1600-tallet. Det er formet som en sommerfugl eller en engel." (*Morgenbladet* 23.–29. juli 2021 s. 37)

"Blant årets lyrikkdebutanter er det lett å overse Svein Østvik, realitystjerne under navnet Charter-Svein, kjent for ukuelig pågangsmot, ekte morskjærlighet og et liberalt forhold til alkohol og pakking. *Sveins verden* (Prego Mobile forlag) er fullpakket med samfunns-, religions- og OL-kritiske tekster, gjerne satt opp i flaske- eller begerform." (*Morgenbladet* 5.–11. desember 2014 s. 47)

"Når ble en norsk diktsamling sist solgt i 13 000 eksemplarer? På tre uker? Antagelig aldri. Før nå. […] Magne Larsen (83), kjent fra Norske talenter på TV 2. […] Lagergjengen hos Forlagssentralen hadde en favoritthistorie om poeter som hentet sine restopplag i de små bilene de hadde råd til. Spøken var at bilene knelte under vekten av usolgte bøker før de kom ut av parkeringsplassen … […] har Larsen den underfundige humoren, her i "Høstflue": "Je lar gjinne ei ensom høstflue leve / Hu lyt bære itte kåmmå att / en blank vårmåråå / med ælle ætterkommera sine. / Det kunne hende jeg itte kjinte'a att." Og den tvetydige refleksjonen over skjebnen, for eksempel i "Lysår": "En lysstråle / gjennom universet / nådde oss en natt / vi hadde foldet hendene / og bedt om mer tid". Magne Larsen er 83 år, og bokens eldste dikt er 60 år gammelt" (*Morgenbladet* 24. desember 2015–7. januar 2016 s. 50).

“Nå gir Helge Stangnes (78) ut sine samlede verker, men poeten ser ikke bort fra at flere dikt kan være på vei. Tirsdag kveld lanserte lyrikeren boken “Samla dikt”, som er en samleutgave av sine fire diktbøker: “Lys langs en fjord” (1992), “Landet og lyset” (1996), “Frø i vind” (2004), og “Vintersang” (2011). […] på en visefestival på Mallangen i fjor, hvor omtrent 400 mennesker hørte på meg […] Jeg har hatt en teori at den som skriver klart får lesere, mens den som skriver uklart får kommentarer. Så langt viser det seg å stemme godt.” (*Tromsø* 15. oktober 2015 s. 32)

Ruth Lillegraven ga i 2014 ut *Manilahallen: Et dikt. Et liv*, om en autentisk kvinne som i boka kalles Birgit. “Lillegraven viser at et strevsomt liv, med overgrep og anoreksi, kan bli et veldig fint dikt. […] dikt av et virkelig og levd liv. Hun omskaper et menneskeliv med mye smerte, til et biografisk dikt som berører og gleder. […] Diktbiografi […] Birgit er fortelleren. Lillegraven har gitt henne en stemme og et språk, og historien en form, som er nedpå og nær. Mange fine scener og bilder skapes; av den avvisende faren, og av onkel Oskar, som Birgit er så glad i. Lillegraven ikke bare setter ord på, men er og føler det hun forteller. Hun gjendikter et liv.” (*Dagbladet* 6. september 2014 s. 59)

Alf Kjetil Walgermo og Jan Ove Ulstein redigerte i 2014 boka *Bibeldikt*. “Da den nye bibeloversettelsen ble utgitt i 2011, sto en rekke skjønnlitterære forfattere bak arbeidet med språkføringen. Nå tar en ny antologi møtet mellom klassiske religiøse tekster og nåtidige forfattere et skritt videre. I boken *Bibeldikt* skriver 88 norske forfattere dikt i samtale med bibeltekster. Jon Fosse skriver i poetisk dialog med Jesaja, og vi får dikt av blant andre Hanne Ørstavik, Geir Gulliksen, Espen Stueland, og Mona Høvring.” (*Morgenbladet* 26. september–2. oktober 2014 s. 50)

I hyllene i fengselsbiblioteket i Kongsvinger fengsel “står en velbrukt bok med tittelen *Scandinavian Love Poems*. - De skriver brev hjem til koner og kjærester. Da skrives dikt fritt etter ting de finner i en antologi som denne. - Det hender guttene skriver dikt til meg også. Om det fæle i livet, om drømmene sine, hva de skal gjøre når de kommer ut.” (bibliotekar Barbro Østlie i *Morgenbladet* 9.–15. august 2013 s. 27)

Den amerikanske forfatteren og kritikeren Ben Lerner har fortalt om brev han har mottatt: “I also received multiple letters from prisoners who felt poetry publication was their best available method for asserting they were human beings, not merely criminals. I’m not mocking these poets; I’m offering them as examples of the strength of the implicit connection between poetry and the social recognition of the poet’s humanity.” (https://www.poetryfoundation.org/articles/88730/from-the-hatred-of-poetry; lesedato 15.05.20) Lerner skiver også om poesiens “tremendous social marginalization” i hans samtid.

“Fra forrige utgave bestemte den tyske ukeavisen Die Zeit seg for å trykke nyskrevne dikt i den politiske kommentardelen i avisen hver uke det kommende

året. Redaksjonen begrunnet dette med at de blant alle kommentarene, analysene, portrettene, fotoreportasjene og tegneseriene manglet en uttrykksform som hadde evnen til å gå dypere, som var skarpere og morsommere: dikt." (*Morgenbladet* 18.–24. mars 2011 s. 22)

Den tyske forfatteren Günter Grass "publiserte rett før påske [i 2012] et politisk dikt på førstesida av Süddeutsche Zeitung: "Det som må sies", kalte han det. I diktform forteller han at det er noe han ikke har sagt, noe andre også har tiet om, i frykt for å bli stemplet som antisemittiske. Temaet han vil snakke om er Israels atompolitikk i forhold til deres protester mot Irans atomplaner. Han tar også opp Tysklands salg av Dolphin-klasse ubåter til Israel, ubåter som kan fungere som utskytningsplattform for raketter med alle typer stridshoder. […] Det iranske regimets tv-kanal leverte da også en begeistret diktanalyse: "Rent metaforisk har poeten rettet et dødelig slag mot Israel", het det der. Men heller ikke kritikerne av Grass nekter seg stort der de fyrer løs: "Det som må sies er at det er en europeisk tradisjon å angripe jødene for ritualmord før påskefeiringen", lød det fra Israels ambassade i Berlin. […] Samtidig jubler Iran-regimet over diktet." (*Dagbladet* 10. april 2012 s. 2)

"The New Yorker foreslår en ny strategi for å forstå jihadister: Les poesien deres. Både IS, al-Qa'ida og andre islamistiske bevegelser publiserer en mengde poesi på internett, noe som ofte overses av analytikerne – et feilgrep, mener magasinet. De skriver at det er umulig å forstå jihadismens mål og appell uten å undersøke kulturen dens: "poesien tilbyr et vindu inn i bevegelsens samtale med seg selv"." (*Klassekampens* bokmagasin 13. juni 2015 s. 2)

"Jorunn Bøe, kultursjef i Risør og leder av Norsk kulturforum […] trakk blant annet fram hvordan poesien har endret arena, fra peiskos med tekopp til morgensamling i ledergruppa. Hun trakk fram både [fotballtrener] Nils Arne Eggen og [næringslivsleder] Bjørn Kjos som poesiformidlere, sistnevnte har blant annet sagt at "en dag uten poesi er en dag uten mening"." (http://sorlandetslitteraturpris.wordpress.com/2012/04/23/prisvinnerne/; lesedato 23.05.12) Finansminister Sigbjørn Johnsen "er kjent for å innlede framleggingen av statsbudsjettet med et dikt. […] Rolf Jacobsens "Annerledeslandet", som han også innledet Regjeringens langtidsrapport for 1993 til -97 med." (*Dagbladet* 2. juni 2012 s. 48)

I anledning "poesidagen i Storbritannia 4. oktober, har poet William Sieghart skrevet ut poetiske resepter til folk som har klaget sin nød på The Guardians hjemmesider. Blant anbefalingene er et dikt av Marianne Moore mot sosialangst, Wendell Berry mot søvnproblemer og John Dryden mot diaré og fyllesyke." (*Klassekampens* bokmagasin 13. oktober 2012 s. 2)

"I poesibilen sin kjører […] forlegger Ted M. Granlund i Hedmark-baserte K.Ø.S. Forlag rundt og legger "parkeringsbøker" under vindusviskerne på parkerte biler, melder Bok&samfunn. Bilen er malt som en gammel politibil, med ordet "poesi"

på panseret. Forlaget har for øvrig eget trykkeri, i en campingvogn. Poesien trenger "å bli revet ned fra alvoret og brakt tilbake til folket", sier Granlund." (*Klassekampens* bokmagasin 22. juni 2013 s. 2)

"Sigmund Løvåsen, leiaren i Den norske Forfatterforening, kjem for å opna Olav H. Hauge-senteret i Ulvik torsdag 4. september. […] Ein Poesibil med poetar og arkivopptak skal køyra i Ulvik, Granvin og Voss, og stoppar der det passar. Sameleis vert det dikt på fjorden, i Poesibåten." (http://www.avisa-hordaland.no/nyhende/ulvik/20140828/leiar-i-forfatterforening-en-opnar-hauge-senteret; lesedato 23.10.14) "- Med poesibilen får me senka terskelen, og ufarleggjort poesien for folk, seier poet og sjåfør Ted Martin Granlund. Frå bilen les han opp dikt, og deler ut parkeringsbøker. - Eg deler ut ein antologi som heiter Parkeringsbok, med dikt frå Thor Sørheim, Terje Dragseth, Kjersti Anfinnsen, Jan Hagen, Jørund Werner, Endre Ruset og meg sjølv, fortel Granlund. Nokre gonger har dei møtt på massar av folk som har ønskt å sjå nærmare på poesibilen." (http://framtida.no/articles/popular-poesibil-pa-parkeringsboker-9380#.VEj_AU0cS71; lesedato 23.10.14)

Dikt har "evnen til å knytte sammen flere aspekter ved livet, overraske med nye perspektiver og formuleringer, og på den måten trenge inn til leseren og sette igang sterke følelser og tankeprosesser" sa en norsk sanitetssoldat i 2011 (fra artikkelen "Mener dikt kan forandre verden" i *Dagbladet*; http://www.dagbladet.no/; lesedato 13.10.11) "Møt Phil Klay, amerikansk forfatter, vokst opp i White Plains i staten New York […] Klay vervet seg til militæret i 2005, for å "tjene landet sitt", og ble til 2009. Han var informasjonsoffiser i Irak i 13 måneder i 2007-2008. […] Under kjedelige treningsøkter lærte han seg dikt utenat, blant annet T.S. Eliots "The Waste Land"." (*Dagbladet* 7. mai 2014 s. 40)

Amerikansk etterretning var redd for "at klassesamfunnet skulle bli erstatta av eit massesamfunn. Dei var redd nivelleringa i ein massekultur. Det mest bisarre dømet er vel då T. S. Eliots *The Waste Land* blei omsett til russisk og sleppt frå fly over Sovjet for å vise kva den frie verda kunne få til." (*Morgenbladet* 6.–12. juni 2014 s. 48)

Den amerikanske dikteren og legen William Carlos Williams skrev i diktet "Asphodel, That Greeny Flower" (1955):

"It is difficult
to get the news from poems
yet men die miserably every day
for lack
of what is found there"

Williams sa om det å publisere lyrikk: "Å gi ut en diktsamling er som å slippe et kronblad ned i Grand Canyon og stå og vente på ekkoet."

Lyrikken må kjempe for å vise sin relevans i dagens samfunn (Neuhaus og Ruf 2011 s. 129). "Det heter seg at poesien er i krise. Den leses ikke. Den forstås ikke. Den har ingen samfunnsmessig betydning. Når diagnosen stilles av poetene selv, plasseres ansvaret som regel på en av formidlingsinstitusjonene: skoleverket, litteraturvitenskapen, media (særlig sistnevnte). Men kan det tenkes at samtidspoesien har seg selv å takke? At uføret er selvforskyldt? En krise er det utvilsomt snakk om. Det er nemlig et faktum at nordmenn knapt leser poesi. Riktignok utgir forlagene om lag 120 diktsamlinger i året, som både blir innkjøpt til norske biblioteker og porsjonsvis omsatt over disk. Men når Statistisk Sentralbyrå ringer cirka 1000 representativt utvalgte nordmenn en ettermiddag i 2004 og spør hva slags litteratur de sist leste, får statistikerne til svar at 54 prosent satt med nesa i en roman, 8 prosent leste en biografi, 10 prosent annen sakprosa, 4 prosent noen form for religiøs lektyre, 11 prosent en barne- eller ungdomsbok – og ingen, ikke én eneste person, oppgir å ha lest en diktsamling. Hvor lavt sjangeren står i kurs, framgår ikke minst av den spesielle omstendighet at ingen engang fant grunn til å *lyve på seg* en interesse for poesi. Den skortende diktlesingen går ikke ut over anstendighetsfølelsen. Det er ingen *skam* ikke å være oppdatert på samtidspoesien." (Bendik Wold i 2007; http://arkiv.vinduet.no/tekst.asp?id=477&p=y; lesedato 26. 10.15)

"Poetenes offentlige ytringer begrenser seg stort sett til lanseringsintervjuer, og har da gjerne karakter av orakelsvar. I tillegg gis disse en høyst usikker status vis-à-vis forfatterskapet. Uttalelsene må jo for all del ikke sabotere verkets kvaliteter som "uendelig refleksjonskontinuum". Derfor er Steinar Opstad nøye med å presisere at det er "vanskelig å snakke om mine egne dikt ... For jeg føler at jeg må oversette det til et forklarlig nivå, hvor de kjente forstandskategoriene skal tas i bruk". Dette er kanskje den pene måten å si det på. Kollega Gunnar Wærness klarer derimot ikke å skjule sin forakt for kritikken og journalistikken: Ikke bare har disse praksisene til hensikt "å definere og kategorisere"; de "ansvarliggjør" ham også som offentlig person, og det vil ikke Wærness ha noe av. "Da tenker jeg 'fuck hele det offentlige rommet'. Jeg trekker meg ut i skogen og skriver dikt og snakker med reven og snakker med gud, for å slippe denne idiotien." Alt dette gjør det ugreit å få i stand en reell dialog om samtidspoesien. Saken blir ikke bedre av at verkene med all kraft framstiller seg som åpne, uplasserbare, skapt for "rene lesninger" " (Bendik Wold i 2007; http://arkiv.vinduet.no/tekst.asp?id=477&p=y; lesedato 26.10.15).

"De "åpne" verkene forutsetter strengt tatt en leserrolle skapt under svært uvanlige sosiale betingelser – hva de gamle grekerne kalte *skholé:* ikke latskap, ikke lediggang, men en tilstand av "avhold fra virksomhet", "frihet med studier", trygt atskilt fra nødvendighetens tvang (folk som bedrev fysisk arbeid kunne som kjent ikke bli fullverdige borgere av bystaten). Med andre ord: En privilegert sosial posisjon er oppkastet til universell norm for all omgang med poesi. Men istedenfor å *vedgå* at moderne dikt fordrer inngående kjennskap til poesiens formhistorie, er feltets toneangivende aktører mest opptatt av å presisere at poesilesing verken

betinger viten eller forstand. Om noen skulle ønske å avsløre vår tids *great poetry swindle,* må de gjerne begynne å grave omtrent her. Det sørgelige resultatet er at samtidspoesien blir stående uproblematisert. Den leses ikke. Den diskuteres ikke. Den verdsettes primært for sin generelle "opphøydhet". Åpenbare lettvintheter får passere (overgangen til frie vers har gjort det enkelt å fuske i faget). Selv ikke utvetydig antidemokratiske utsagn – som Wærness' avvisning av den offentlige samtalen – blir påtalt. Og hvorfor ikke? Fordi Gunnar Wærness er *dikter,* han skriver poesi, og poesien er til festbruk. Poesien er en litt merkelig onkel vi møter bare et par ganger i året – vi hadde aldri holdt ut med ham til hverdags, men han løfter stemningen rundt middagsbordet andre juledag, det skal han ha. Da får det ikke hjelpe at han er elitist og antidemokrat. Fest er tross alt fest! Høytid er høytid! Og poesi er poesi." (Bendik Wold i 2007; http://arkiv.vinduet.no/tekst.asp?id=477 &p=y; lesedato 26.10.15)

"Diktene publiseres i en sfære av meditativ ro de fleste rastløse moderne individer kjenner et slags ubehag ved. […] Diktet er på en måte et beskyttet krepseskall i en skummende sjø av handling og selvutfoldelse. Det episke bader derimot ubeskyttet i dette havet og er i pakt med det. […] Poesien skaper derimot ingen episk rød tråd. Den fokuserer i stedet på øyeblikkets flyktighet og på enkeltsituasjoner og små riss inn i disse store episke strukturene. Den graver seg arkeologisk ned i en tid der ordene og bildene fosser. Poesien står i sin essens litt utenfor hele det teknologiske kraftfeltet. Den er mest opptatt av ordene og tankenes emosjonelle og symbolske kvaliteter. Den skaper lydmalerier og musikk, og syder av konnotasjoner (det motsatte av ordenes saklige definisjoner)." (forfatter og poesianmelder Are Glambek Bøe i *Morgenbladet* 8.–14. april 2011 s. 22)

"Lyrikken er litteraturens fattige fetter. […] I en verden styrt av markedskrefter og krav til inntjening ligger lyrikken dårlig an. Bunnlinja er så lav at den er vanskelig å få øye på. […] Denne uka ble det kjent at lyrikkens siste skanse i NRK, programmet "Diktafon", blir lagt ned i løpet av noen få måneder. […] På 1960-tallet startet Hartvig Kiran "Ønskediktet", som i mange år var en stor hit hos lytterne. Uttrykket "Det var diktaren sjølv som las" ble nærmest et munnhell. Takket være dette programmet fins stemmen til en rekke av våre mest kjente lyrikere i historisk verdifulle opptak." (Fredrik Wandrup i *Dagbladet* 4. februar 2017 s. 64)

Det at (relativt) få lesere bryr seg om lyrikk som sjanger, og frivillig velger å lese dikt, kan oppfattes som en "sjangersperre" eller "sjangerangst".

Den britiske dikteren Michael Symmons Roberts "admitted poetry did not have the same currency as novels and films in modern culture, but said it was something that people turned to at "key moments" in their lives such as weddings and funerals. "There is an awful lot of very powerful, lyrical, and readable poetry being written today," he said. […] "We have lost the sense that poetry sits halfway between prose and music – that you can't expect to read it like a novel. We are quite used to

downloading an album and listening to certain tracks … poetry needs to be consumed in that way," he said. "You live with poems, reread them, and they will give more and more riches each time. So it would be true to say that we have forgotten as a nation how to read books of poetry – but we still have a powerful need for it." " (http://www.independent.co.uk/arts-entertainment/books/news/jeremy-paxman-attacks-contemporary-poetry-saying-it-should-raise-its-game-and-stop-talking-to-other-poets-9468656.html; lesedato 04.06.14)

I tysk sammenheng skriver professoren Hans-Dieter Gelfert: "Lyrikken har i dagens litteratur kun en nisjetilværelse. Hvis en nyutgitt diktsamling selger i mer enn tusen eksemplarer, regnes til og med det som suksess." (2010 s. 88)

"I Kurdistan er både kurdere, persere og arabere skolert i poesi. Hver eneste kurder du møter snakker med hverandre gjennom poesi de en gang har pugget. For et vestlig publikum kan også vårt språk, altså det kurdiske eller det persiske, virke veldig banalt og pompøst, men det er en annen måte å uttrykke seg på." (Shwan Dler Qaradaki i *Morgenbladet* 9.–15. juni 2017 s. 41)

"Som ivrig lyrikkleser og som nytt medlem av det norske samfunnet, har jeg blitt veldig nysgjerrig på hvorfor unge i Norge er mye mindre interessert i dikt enn det kurdisk ungdom er. Det spørsmålet gjorde meg veldig nysgjerrig da jeg begynte på videregående skole i Norge. Jeg spurte meg selv flere ganger "Hva er grunnen til at det er stor forskjell mellom ungdommer fra Norge og et annet land, og kanskje særlig ungdommer fra Midtøsten, når det gjelder interesse for litteratur generelt og spesielt dikt?" Er det velferden som demper ungdommens interesse for dikt i Norge? Fødes dikt i nød og behov for frihet, kjærlighet og bedre livstilstand? Eller er det bare ungdommene som kanskje er for late til å kunne strekke tankene lenger og fantasere om et bedre liv og samfunn? Er dikt så kompakte og vanskelige å forstå, eller er det kanskje det at vi i norsktimene i skolen blir tvunget til å analysere dikt som gjør at elevene blir fort lei av det?" (Snur Abdullah Rauf i https://www.f-b.no/nyheter/hvorfor-liker-ikke-norsk-ungdom-dikt/s/2-2.952-1.8351638; lesedato 09.03.21)

"Poetry reaffirms our common humanity by revealing to us that individuals, everywhere in the world, share the same questions and feelings. Poetry is the mainstay of oral tradition and, over centuries, can communicate the innermost values of diverse cultures. In celebrating World Poetry Day, March 21, UNESCO recognizes the unique ability of poetry to capture the creative spirit of the human mind. A decision to proclaim 21 March as World Poetry Day was adopted during UNESCO's 30th session held in Paris in 1999. One of the main objectives of the Day is to support linguistic diversity through poetic expression and to offer endangered languages the opportunity to be heard within their communities. The observance of World Poetry Day is also meant to encourage a return to the oral tradition of poetry recitals, to promote the teaching of poetry, to restore a dialogue between poetry and the other arts such as theatre, dance, music and painting, and to

support small publishers and create an attractive image of poetry in the media, so that the art of poetry will no longer be considered an outdated form of art, but one which enables society as a whole to regain and assert its identity." (http://www.un.org/en/events/poetryday/; lesedato 18.12.14)

Jack J. Leedy redigerte i 1969 boka *Poetry Therapy: The Use of Poetry in the Treatment of Emotional Disorders*. I denne boka "[t]wenty-two papers by different authors consider poetry therapy as treatment for persons with emotional disorders. Its use with the following is described: a psychotic patient, hospitalized schizophrenics, psychoneurotics in a mental health center, and disturbed adolescents. Also discussed are poetry as therapy and as a therapeutic art, principles of poetry therapy, the validation of poetry as a group therapy technique, and poetry as communication is psychotherapy. The use of poetry in individual psychotherapy and in a private mental hospital is described, as are poetry therapy in a self help group, in a specialized school for the disturbed, and in a counseling center. Further topics include poetry as a way to fuller awareness, metamessages and self discovery, the Psalms as psychological and allegorical poems, the universal language of rhythm, the patient's sense of the poem, and a curriculum proposal for training poetry therapists. A tribute to Eli Greifer, a pioneer in therapeutic poetry, is included, as is an appendix listing poems suitable for use in therapy poetry." (Richard Howard i "PEN Literary Awards Keynote Address" 20. mai 1996; på http://eethelbertmiller1.blogspot.com/2007_01_01_archive.html; lesedato 26.04.11)

"Bak mikroforlaget Office for Contemporary Anarchy står kunstneren Thomas Kvam, som sammen med Erik Foynland har redigert antologien *Rantology*. Forfatterne er guttene bak Columbine-massakren, Eric Harris og Dylan Klebold. *Rantology* inneholder et utvalg av de unge mordernes poesi og prosa, så som diktet "Black" av Eric Harris:

I am purity. Darkness. Romanticism.
Professionalism.
Existence. Complacence. Power. Pain.
Everything is
black. I am everything.

Utgivelsen, i seg selv kontroversiell, viser to sinte og skrivende ungdommer, med Harris som den mest reflekterte. I teksten "Vaccines" avslører han detaljerte planer for en skolemassakre, helt ned til solbriller, tatoveringer og hjemmelagde bomber." (*Morgenbladet* 20.–26. mai 2011 s. 34)

Den spanske 1500-tallsmystikeren Teresa av Ávila skrev dikt (Strosetzki 1996 s. 208). Den helgenerklærte franske karmelitt-nonnen Thérèse de Lisieux skrev i 1895, rett etter at hun hadde blitt nonne, en samling dikt kalt *Å leve av kjærlighet* (*Vivre d'Amour*). Hun skrev diktene bare til seg selv, som kommentarer til en tekst

fra Johannesevangeliet (Six 1975 s. 227). Mange skriver lyrikk bare for sin egen del, uten tanke på andre lesere.

Den amerikanske litteraturkritikeren Harold Bloom skriver i *The Western Canon: The Books and School of the Ages* (1994): "The strongest poetry is cognitively and imaginatively too difficult to be read deeply by more than a relative few of any social class, gender, race, or ethnic origin." (Bloom 1995a s. 520)

Den danske dikteren Yahya Hassan vakte oppsikt med sin diktsamling *Yahya Hassan* (2013). Samlingen provoserte gjennom sine temaer og skapte mye debatt. "Poeten som vil slåss […] diktsamlingen hans satte Danmark på hodet. […] Ingrediensene tenåringsgutt, islam, familievold, kriminalitet og ufiltrerte historier fra det som kalles danske innvandrermiljøer har bidratt til at diktene i STORE BOKSTAVER er trykket i over 100 000 eksemplarer i Danmark. […] [Hassan har blitt] tatt til inntekt for synspunkter han ikke deler, enten det er av profilerte innvandrere som er redd for at diktene skal føre til mer skepsis mot islam, eller av rasister som bruker diktene i agitering mot innvandring. - Jeg behandler bare problemene jeg ser, og dét er det noen som bebreider meg for, sier Hassan, som er lei av å bli kalt rasist og "islamkritiker". Han sier han har ønsket å illustrere sosiale problemer, indoktrinering generelt, samt hvordan personlige og politiske omveltninger kan forverre muslimske flyktningers forutsetninger for å forstå islam. - Jeg kan ikke bestemme hvem boken når ut til. Den lever sitt eget liv, sier Hassan, som legger til at han stadig forsvarer seg mot det han kaller absurde lesninger. Dikt og vold. I november ble han angrepet på jernbanestasjonen i København da han skulle følge kjæresten til toget. Han sier selv at en "arabiskutseende mann med helskjegg", for øvrig en tidligere terrordømt, slo ham i hodet bakfra, og at han slo tilbake, og fikk lagt mannen i bakken, hvor de tumlet rundt, og hvor Hassan holdt mannen nede helt til politiet kom og anholdt han som angrep." (*Morgenbladet* 23.–29. mai 2014 s. 45)

I Danmark ble Yahya Hassans dikt "særlig lest som et oppgjør med muslimske innvandrere i landet; Hassan var sønn av to palestinske flyktninger, deriblant en far som blir beskrevet med sadistiske trekk, og flere av diktene handlet om vold i oppveksten. "Så snart foreldrene våre landet på Kastrup, var det som om deres rolle som foreldre opphørte. Og så kunne vi se fedrene våre råtne passivt opp på kontantstøtte i sofaen med fjernkontrollen i hånden, ledsaget av en desillusjonert mor", sa Hassan i det virale intervjuet, hvis budskap ble omfavnet av danske medier så vel som av danske høyreradikale. Slik ble Hassans dikt sterkt politisert i Danmark. "Jeg behandler bare problemene jeg ser, og dét er det noen som bebreider meg for", sa Yahya Hassan i et intervju […] Han fikk raskt drapstrusler for diktene. Bare noen uker etter utgivelsen ble han overfalt på Hovedbanegården i København. Hassan fortalte at han stadig måtte forsvare seg mot det han kalte absurde lesninger av boken, og at han ble tatt til inntekt for andres synspunkter – enten det var fra rasister som brukte diktene hans for å agitere mot innvandring, eller folk som var redde for at diktene skulle piske opp mer fremmedfrykt og

rasisme. […] De neste årene ble Hassans liv preget av massiv oppmerksomhet, vold, rus, psykiske problemer, innleggelser og fengsel." (*Morgenbladet* 5.–11. juni 2020 s. 39) Hassan ble funnet død i sin leilighet i 2020.

"Poeten Filur, også kjent som Hans Georg Jürgens, er aktuell med boken "Morderen Olsen" [2008] – mordmysterier på rim [...] I "Morderen Olsen" byr han på seriemord og mobbing, mens ran naturlig nok er temaet i "Bankraneren" (verdens korteste kriminalpoem). Dårlig journalistspråk får katastrofale følger i "En kjendisreporters død"." (https://www.nettavisen.no/dittoslo/kriminalpoetisk-pa-boler/3422994184.html; lesedato 12.05.20)

Den kanadisk-indiske dikteren Rupi Kaur "has achieved a rare feat for a modern poet: mainstream popularity. Part of a new generation of instapoets – young poets publishing verse primarily on social media – Kaur, who turns 25 this month, pairs her dreamy, aphoristic poems with doodles reminiscent of those found in the margins of old school books. Kaur writes about love, sex, rejection and relationships, all topics common on social media, but she also deals with darker material: abuse, beauty standards, racism. Her debut collection, Milk and Honey, has sold 1.4m copies – so far – and she has 1.6 million followers on Instagram. But success often comes with a backlash, and for every ardent fan, there is a sneering keyboard critic. Her trademark fragmented free verse makes her easy prey for online sceptics. Their mimicry is often witty, and close enough to Kaur's formula to sting: examples include "I wanted / Chick-fil-a / but / you / were / a Sunday morning" and "I understand / why guacamole is / extra / it is because / you / were never / enough." Even if you like her writing, these little jabs at her plaintive voice are spot on: one of Kaur's actual poems muses "If you are not enough for yourself / you will never be enough / for someone else" […] a winning formula: rupturing short confessional pieces with erratic line breaks to share hard-won truths. […] Kaur and [Nayyirah] Waheed, alongside Warsan Shire, Yrsa Daley-Ward and Amanda Lovelace, are examples of a new style that blends the spontaneity and rawness of a teenage girl's Tumblr with the poise and profundity of lyric poetry. These authors write about shared themes: anger at how the world treats young women, especially women of colour; defiance in the face of dismissal; celebrations of modern femininity. […] like many pop musicians before her, she commits the sin of engaging with a demographic whose taste is often seen as a byword for bad quality. […] As a young woman of colour in a world where white, male delectations are treated as the definitive barometer of taste, Kaur speaks a truth that the literary establishment is unlikely to understand. Even the most sincere critique of her work can slide from healthy debate into vicious attack at the turn of a page. But to read Kaur's success as an omen of the death of poetry would be to unfairly dismiss writing that contains bravery, beauty and wisdom." (Priya Khaira-Hanks i https://www.theguardian.com/books/booksblog/2017/oct/04/rupi-kaur-instapoets-the-sun-and-her-flowers; lesedato 27.11.17)

“Toronto-based poet Rupi Kaur exploded onto the poetry scene in 2015, soon becoming one of the world’s most famous ‘Instapoets.’ A recent article dubbing her writer of the decade has rekindled debate about whether her style of writing is the way of the future or not serious poetry. [...] Instagram poetry, which is made for and on Instagram with a focus on esthetics and brevity, has been attacked for years [...] The genre has often been called simple or shallow [...] Kaur’s first book, Milk and Honey became a New York Times bestseller, selling over three million copies and translated into 35 languages, while numerous young poets cited her as the reason they started to write and publish at all. At the same time, the National Endowment for the Arts reported that the amount of adults reading poetry grew by 76 per cent between 2012 and 2017, which the Washington Post partially linked to the popularity of poets like Kaur. [...] she stands as a window into the future of poetry. [...] some of the resistance to her work also comes from scepticism of the intersection between technology and art. As poetry moves from academic arenas into online ones, people familiar with the classical sense of poetry resist that change. Kaur represents that change [...] Kaur’s multi-million run of books far eclipses most poetry publications” (https://www.cbc.ca/news/entertainment/rupi-kaur-writer-of-the-decade-1.5411616; lesedato 29.04.21).

“Trygve Skaug er [i 2021] landets mestselgende poet […] - Jeg ser ikke for meg at det kommer til å bli stående, sier Skaug selv. […] Artist og poet fra Trøgstad i Østfold (f. 1985). Har gitt ut syv diktsamlinger og fire soloalbum. Ingen nålevende poet har de siste fem årene solgt flere bøker i Norge. Kjent som såkalt “Instagram-poet”, der han deler dikt med sine 195 000 følgere. […] Etter å ha gitt ut fire diktsamlinger på det lille forlaget Koke Bok, gikk Skaug i 2019 til Cappelen Damm. Allerede en uke før lanseringen av *Ikke slipp* (2020), klatret han til sjetteplass på boklista for skjønnlitteratur – en liste der poesi ytterst sjelden får plass. Man måtte helt tilbake til Rolf Jacobsens *Nattåpen* fra 1985 for å finne lignende salgstall. Da han i mars utkom med diktsamlingen *Opprykk*, gikk den rett inn på førsteplass på Bokhandlerforeningens bestselgerliste i klassen for skjønnlitteratur. I skrivende stund ligger Skaug inne med tre titler på lyrikklista. Og som om ikke det var nok: I løpet av de siste årene har sangene hans ligget hundrevis av uker på NRKs lister. Trygve Skaug har etter hvert blitt en av Norges mestselgende artister. […] den suksessfulle rockestjerne-poeten fremstår heller usikker på sin egen rolle i det norske litterære landskapet. […] - Jeg tenker at det jeg skriver ikke får verdi før det blir brukt av noen andre. At det tas inn i livet til noen. Da har det verdi å holde på. Jeg skriver vel egentlig ikke så mye for min egen del. […] Da Morgenbladet i fjor spurte stipendiat Camilla Holm, som arbeider med en doktorgradsavhandling om Instagram-poesi, om hva som kjennetegner nettopp denne formen for poesi, svarte hun at det først og fremst fungere som en slags “brukslyrikk”. - Det er ofte et fokus på det hverdagslige. Mange starter for eksempel med en beskrivelse av noe som mange kan kjenne seg igjen i, og så slutter gjerne diktet med en verselinje som utfordrer dette kjente, uten at det trenger å være så veldig utfordrende, sa Holm.” (*Morgenbladet* 8.–14. oktober 2021 s. 40-42)

En fan av Skaug sa til *Morgenbladet* at "mange av tekstene hans gir en form for trøst, selv om de er såre. […] Det er enkelt å forstå. Det er korte tekster rett fra levra. […] Det er sånn man kan kjenne seg igjen i. Og så er de ikke sånn veldig dype, som man må tolke og analysere, sånn som man gjorde på ungdomsskolen. Da blir man jo helt allergisk mot konseptet […] Det er lett å kjenne seg igjen i, hvis du har hatt det litt vanskelig og fått det litt bedre. Og det er vel det alle ønsker seg på et vis, å komme seg gjennom de mørke stundene. Og det er han veldig flink til å beskrive. […] Hun har kjøpt en kopp med Skaug-tekst på til mannen sin der det står "Et øyeblikk glemte jeg hvor heldig jeg er". […] Det er ikke lenger bare kopper og nattkjoler Skaugs dikt trykkes på. Tre av diktene hans er å finne på fasader i Oslos nyeste bydeler i Bjørvika og på Sørenga, omkranset av tunge kulturinstitusjoner som Munchmuseet, Operaen og Deichman Bjørvika." (*Morgenbladet* 8.–14. oktober 2021 s. 41-42)

"Den såkalte instapoesien – det vil si poesi publisert på bildedelingstjenesten Instagram […] Det er ikke lenger bare teksten som gjelder, men også presentasjonen i form av farger og illustrasjoner, som enten inngår som en del av diktet, eller fungerer som en inngang for hvordan man skal lese teksten […] Den er en slags brukslyrikk […] Man skal gjenkjenne det diktet beskriver, en følelse eller en hendelse, som gjør at man liker det og deler det videre […] - Kanskje ligger det et ønske der om å få folk til å tenke mer poetisk rundt det de føler og opplever? Eller kanskje dreier det seg mer om behovet for å erkjenne følelser og opplevelser? Det går i hvert fall inn i den sosiale konteksten mellom forfatter og leser, og mellom lesere som deler diktet […] delingen av Trygve Skaugs 'Dette er en ode til'-dikt etter Ari Behns selvmord? […] - Diktet ble egentlig skrevet i 2018 for Verdensdagen for selvmordsforebygging, som er 10. september, og Skaug postet det igjen året etter. Jeg tror mange av hans følgere og lesere hadde det ferskt i minne da Ari Behn begikk selvmord, det ble delt utrolig mye og ble en måte for folk å svare på spørsmålet: Hvordan skal vi takle at folk begår selvmord? Jo, ved å gjøre det Trygve Skaug skriver i dette diktet. Det vi skal gjøre, ifølge Skaug, er for øvrig å "slåss/ med lysbrytere festet på knokene/ for vi kan ikke ha det sånn/ at svarte natta bare skal valse rundt/ og ta for seg". […] På julemarkedene i 2019 var det for eksempel flere instapoeter som solgte diktene sine, på ulike typer papir og i ulike størrelser. Man kunne kjøpe små ark og sette sammen sin egen diktsamling, eller kjøpe et dikt i større format for å henge på veggen. Instapoetene solgte diktene sine ved siden av folk som solgte hjemmestrikkede sokker." (Camilla Holm i https://www.morgenbladet.no/boker/2020/03/06/instapoesien-lever/; lesedato 09.02.22)

"I 1998 skrev litteraturprofessor Erling Aadland at lyrikken ikke lenger har noen betydning, uansett hvor god den måtte være. Den blir ikke lest, den blir ikke lagt merke til, den gir ikke ry, og den får ingen konsekvenser – hverken i samfunnet eller for litteraturen selv. Han tok imidlertid et viktig forbehold: Krisen gjelder den boklige lyrikken, ikke lyrikken som sådan, for sanglyrikken er mer populær enn

noensinne. Forskjellen ligger primært i at sanglyrikken fremdeles er lett å huske, lett å forstå, mens den ambisiøse samtidslyrikken for lengst har tatt farvel med både sangen og den muntlige folketradisjonen. Dermed er boklyrikken ikke lenger egnet til å tilfredsstille det lyriske behovet som fortsatt finnes i befolkningen – trangen til å finne lyriske uttrykk for grunnleggende følelser som håp, lengsel, lykke, sorg. […] Drøye tyve år senere er det ikke bare sanglyrikken som stepper inn og fyller dette behovet. Også forskjellige poesilignende tekster på nettet har bred appell, ikke minst den såkalte "instagrampoesien", hvor Trygve Skaug hører til blant de mest markante figurene. Han har for lengst tatt steget fra skjermenes forgjengelige verden til det mer varige bokformatet – med stor suksess. […] Skaugs overordnede livsvisdom oppsummeres i linjen "ikke føl på tomt hjerte" – som strengt tatt ikke gir mye mening, men som vi med litt godvilje forstår som en formaning om at du skal la deg styre av dine varme følelser, ikke av de golde og kalde." (Frode H. Pedersen i https://www.morgenbladet.no/boker/anmeldelser/2021/10/06/hva-er-det-med-trygve-skaugs-dikt/; lesedato 09.02.22

"Instinktivt tenker jeg at konkurransen om oppmerksomheten vår er stor nå. Det er flere kanaler inn, mer støy på linja, og mindre plass til alt, inkludert litteraturen. Kanskje lider særlig litteraturens drøvtygger, romanen, under dette? Det er interessant at poesien har økt i popularitet de siste årene. Fordi den er så Instagram-vennlig? Kanskje. Romanen kan ikke konsumeres gjennom ett bilde på sosiale medier. Det er nok altfor lettvint å redusere poesien til Instagram-sitater, men den har utvilsomt en umiddelbarhet over seg som andre litterære uttrykk kan mangle. Dette er kanskje en del av svaret på hvorfor den har lyktes med å gjøre seg så relevant som kanal for samtidens stemninger og stemmer." (Zeshan Shakar i *Morgenbladet* 13.–19. juli 2018 s. 44)

"Ida Lórien Ringdal si diktsamling "Jenter på do", som kom i oktober [2021], har vore såpass etterspurd at det nå kjem eit andre opplag. Noko som er uvanleg til ei diktsamling å vere. Samla opplag så langt er på 4300 bøker. […] Ringdal formidlar eit raseri mot det å vere fødd inn i ein kvinnekropp, og all urett ein risikerer å oppleve i kraft av å vere ung kvinne. […] Målgruppa for diktsamlinga er unge folk under 26. Ei målgruppe som er vanskeleg å nå ut til, fordi så få i den alderen les litteratur frivillig. […] For å nå breiare ut med "Jenter på do" lanserer Gyldendal og Tiden Norsk Forlag nå diktsamlinga på Snapchat. […] Episodane vil vare i ca. to minutt og ta for seg eit eller fleire dikt som er henta frå diktsamlinga til Ringdal. […] Dikta er integrert saman med illustrasjonane til Nora Fikse, komikar Sofie Frøysaa som les opp dikta, og R & B-artisten Farida sitt lydlandskap som bygg oppunder stemninga." (Helga Tunheim i https://www.nrk.no/kultur/haper-a-fa-100.000-unge-til-a-lese-denne-diktsamlinga-1.15743242?s=09&utm_source=pocket_mylist; lesedato 10.12.21)

"Boka "Bokryggpoesi" av Tiger Garté og Roger Pihl bærer undertittelen "Bli med og redd papirboka!" og har et forord av Tom Egeland; […] "Bokryggpoesi" er utenkelig uten perm og rygg. Fenomenet startet på nettsider i USA og har spredt

seg til Norge. Poenget er at dersom man legger bøker i en bunke, vil titlene på ryggen kunne leses som et dikt, for eksempel: "Himmelens fange/Hjertet brenner/ Kollaps/Når tiden er inne, er det alltid for seint/Jeg nekter", for å ta et tilfeldig utvalg av høstens boktitler [av henholdsvis Carlos Ruiz Zafón, Samuel Park, Jared Diamond, Helge Iberg og Per Petterson]. Boka "Bokryggpoesi" er resultatet av en folkelig bevegelse på en Facebookside [dvs. på et stort sosialt nettsted], der bokentusiaster har levert inn sine forslag. En rekke av dem blir presentert på fotografier i denne fargerike boka, sammen med de som har kommet med forslagene." (*Dagbladet* 30. november 2012 s. 64) "Fylkesbiblioteksjefen viser oss veggen med bøker hjemme på Tromøya. En lett blanding av det meste, sortert alfabetetisk. Foruten noen som ligger med ryggen ut. Det er bokryggpoesi. […] Det er blitt en trend blant oss forkjempere for papirboken. Man finner boktitler som passer sammen, og som danner et fint dikt når man legger bøkene oppå hverandre, og leser nedover." (*Fædrelandsvennen* 27. november 2012 s. 2)

Nettsida Google Poetics "tar på alvor fenomenet du nok har lagt merke til idet du taster inn søkeord. Googles lister med søkeforslag, basert på andres tidligere søk, kan få en underlig poetisk klang. Poetics samler de beste søkediktene. Som "Can Ghosts": "Can ghosts / can ghosts follow you / can ghosts follow you home / can ghosts hurt you". Eller "They All": "they all / they all hate us / they all laughed / they all float down here"." (*Klassekampens* bokmagasin 15. desember 2012 s. 2) "Hva mangler når vi allerede har Google Bøker og Google Nyheter og Google Oversetter i tillegg til Google Søk? Google Poesi, selvsagt! En ny blogg ved navnet googlepoetics.com skaper dikt ut av de rare små setningene som dukker opp når man skriver inn et ufullstending spørsmål i den populære søkemotoren. En svensk leser skrev inn "En mi ..." og fikk følgende dikt fra sin *dator*: "En midsommarnattsdröm / en miljard / en miljon / en misstänkt liten kanelgiffel." " (*Morgenbladet* 12.–18. april 2013 s. 43)

"Flarf[:] Originally a prank on the scam contest sponsored by the organization Poetry.com, the experimental poetry movement flarf has slowly assumed a serious position as a new kind of Internet-based poetic practice. Known for its reliance on Google as a means of generating odd juxtapositions, surfaces, and grammatical inaccuracies, flarf also celebrates deliberately bad or "incorrect" poetry by forcing clichés, swear words, onomatopoeia, and other linguistic aberrations into poetic shape. Original flarf member Gary Sullivan describes flarf as "a kind of corrosive, cute, or cloying awfulness. Wrong. Un-P.C. Out of control. 'Not okay.'" Flarf poets collaborate on poems, revising and sometimes plagiarizing them in semipublic spaces such as blogs or webzines. Original members of the "Flarfist Collective" include Sullivan, Sharon Mesmer, K. Silem Mohammad, and Nada Gordon." (https://www.poetryfoundation.org/learn/glossary-terms/flarf; lesedato 28.05.18)

"What is Blackout Poetry? These Fascinating Poems Are Created From Existing Art […] a full page of text that looks like the world's most hard-to-please editor went after it with a thick, black permanent marker, leaving only a smattering of

visible words scattered across the page. Or, more simply put, something resembling a heavily-redacted document belonging to the United States government. Sound familiar? It's called blackout poetry and it's been popping up with ever-increasing frequency on Instagram and Snapchat, in traditionally-published poetry collections, and even as street art. The basic premise behind blackout poetry – also sometimes referred to as found poetry or erasure poetry, though there are distinctions between the three – is that the poet takes a found document, traditionally a print newspaper, and crosses out a majority of the existing text, leaving visible only the words that comprise his or her poem; thereby revealing an entirely new work of literature birthed from an existing one. The striking imagery of the redacted text – eliminated via liberal use of a black marker (hence: "blackout" poetry) – and the remaining readable text work together to form a new piece of visual poetry." (https://www.bustle.com/p/what-is-blackout-poetry-these-fascinating-poems-are-created-from-existing-art-78781; lesedato 15.10.18)

Knut Nærums humoristiske diktsamling *Nordmenn som rimer* (2013) handler om norske kjendiser fra politikk og kulturliv. "Rimet ble i sin tid skapt for å hjelpe mennesket å huske; i vår tid brukes det mest om ting det kanskje er best å glemme. I *Nordmenn som rimer* får du en god dose av begge deler. Hva tror du for eksempel rimer på Lysbakken? Eller Toje? Eller Tajik?" (http://www.flammeforlag.no/katalog/f147/; lesedato 12.08.13) Om Kåre Willochs velgertekke dikter Nærum dette: "Tungt å se Willochs velgere for Gro Harlem Brundtland. / Som fluer på do var'em rundt han."

Den norske juristen, motstandsmannen og Arbeiderparti-politikeren Jens Christian Hauge "skrev dikt hele livet, men først i 1995 bestemte han seg for å utgi noen av dem i bokform. "Livsbilder", som ble slaktet, blant annet i Dagbladet. […] Hauges dikt om kollega Haakon Lie, "Gi du alltid finner kister / til de kjære kommunister" " (*Dagbladet* 14. oktober 2008 s. 33).

"Nord-Koreas unge diktator Kim Jong-un går nye veier for å sikre størst mulig valgdeltakelse under morgendagens valg hvor folket i realiteten bare har én mann å stemme på. […] Statlige medier i Nord-Korea bruker nå poesi for å lokke folket til valgurnene […]. Det lukkede landets offisielle nyhetsbyrå, KCNA, rapporterer at poeter fra sentralkomiteen i den nasjonale forfatterforeningen har laget valgdikt som skal sette det nordkoreanske folket i den rette stemningen. Blant titlene er "Bølgene av følelser og lykke", "Vi bryter ut i jubel fra bunnen av vårt hjerte" og "Vi går til valglokalet", melder det statsstyrte nyhetsbyrået." (*Dagbladet* 8. mars 2014 s. 32)

I briten Nick Thurstons diktsamling *Of the Subcontract: Or Principles of Poetic Right* (2013) er det dikt av 100 forskjellige skyggeskrivere. Alle disse diktene er publisert under Thurstons navn. "*Of the Subcontract* is a collection of poems about computational capitalism, each of which was written by an underpaid worker subcontracted through Amazon.com's Mechanical Turk service. […] *Of the*

Subcontract reverses out of the database-driven digital world of new labour pools into poetry's black box: the book. It reduces the poetic imagination to exploited labour" (http://writing.upenn.edu/epc/authors/thurston/Subcontract_PR%20copy.pdf; lesedato 14.09.20).

"Den danske forfatteren Gitte Broeng […] poet i dataverdenen "Second Life" […] Broeng opprettet nemlig en bruker, en såkalt avatar, og lagde en skulptur i det tredimensjonale nettsamfunnet. Skulpturen avspilte en diktopplesning når andre brukere kom forbi. […] - Kuratoren kjøpte en forholdsvis dyr tomt i "Second Life". Diktet mitt fantes inne i en virtuell bok, formgitt som et høyhus, ikke ulikt nasjonalbiblioteket i Paris. Der installerte jeg i samarbeid med kuratoren et "gryterettsdikt" bestående av kun matoppskriftens kommandoer: "rør! / riv! / kok!". For å oppleve verket, må en avatar simpelthen plassere seg nær den digitale konstruksjonen, og slik aktiveres Broengs innspilte diktopplesning." (*Klasse-kampen* 1. juni 2013 s. 46)

Dikt har blitt "publisert" på klær: "For his autumn/winter 2019 Valentino offering, Pierpaolo Piccioli collaborated with four contemporary poets (Yrsa Daley-Ward, Mustafa the Poet, Greta Bellamacina and Robert Montgomery), inviting them to contribute words to a series of garments – as well as an accompanying volume, called *Valentino On Love*. This trend has grown in tandem with rising sales of poetry in the UK, an upward surge driven mainly by young women. With the internet providing fresh platforms and visibility for a plethora of voices, and publishing houses championing the sector, the future of verse feels bright. […] The dialogue between clothes and poetry isn't a novel one. In the '20s, textile artist Sonia Delaunay collaborated with a series of Dadaist poets including Tristan Tzara and Joseph Delteil to cover a series of dresses in snippets of their poetry. She called them robes poèmes. […] Other contemporary designers have played with the possibilities of placing actual text on clothes, transforming gowns and T-shirts into serious reading material. Valentino's spring/summer 2015 couture show was a swirling confection of tulle in various shades of sugared almond, with choice lines from Dante's *Inferno* gracing a number of gauzy gowns. […] Whether on a catwalk, in a gallery or on a stage, printed on the page or carefully stitched into fabric, the dialogue between poetry and fashion presents plenty of glorious possibilities. Designers pay homage to works that have moved them, whether literally or by way of inventive interpretation." (https://www.vogue.co.uk/article/poetry-in-fashion; lesedato 27.09.19)

Litteraturliste (for hele leksikonet): https://www.litteraturogmedieleksikon.no/gallery/litteraturliste.pdf

Alle artiklene i leksikonet er tilgjengelig på https://www.litteraturogmedieleksikon.no